

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Анастасія Кісельова, Любов Завальська

ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА

Навчально-методичний посібник

Одеса
Фенікс
2023

УДК 003.07: 001.4
О-72

*Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 06.02.2023 р.)*

Автори-упорядники:

Кісельова Анастасія Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного університету «Одеська юридична академія»;

Завальська Любов Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного університету «Одеська юридична академія».

Рецензенти:

Кондратенко Наталя Василівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова;

Олена Юріївна Сайковська – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри загального і слов'янського мовознавства Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Кісельова А., Завальська Л.

О-72 Основи академічного письма : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / А. Кісельова, Л. Завальська ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 69 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/25250>

ISBN 978-966-928-932-2

Пропонований посібник розроблено згідно з вимогами програми курсу «Основи академічного письма» відповідно до освітньо-професійної програми з підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра з галузі знань 12 «Інформаційні технології» 1 курсу денної/заочної форми навчання.

Складається він з загальних положень, короткого змісту лекцій, планів практичних занять, критерій оцінювання під час поточного контролю, методичних рекомендацій для викладачів, які проводять практичні заняття, завдань для самостійної роботи, питань, завдань та кейсів для підсумкового контролю знань і вмінь студентів, а також словничка часто вживаних сталих висловів.

УДК 003.07: 001.4

ISBN 978-966-928-932-2

© А. А. Кісельова, Л. В. Завальська, 2023

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

На сьогодні головним завданням вищої школи є не просто підготовка практичних фахівців, що добре володіють своїм фахом. У сучасних умовах вони мають також креативно мислити, вміти знайти виходи із різноманітних нестандартних ситуацій, а також чітко й логічно висловлювати свої думки та представляти свої доробки у форматі академічного тексту. На жаль, рівень академічних текстів, створюваних студентами та молодими фахівцями сьогодні не є вповні задовільним. Отже, курс зосереджений на тому, щоб не просто навчити студентів створювати наукові тексти, а на зверненні уваги на чесності і відповідальному ставленні до наукового і навчального процесу, що проявляється у таких поняттях, як «академічна культура» та «академічна доброчесність».

Вивчаючи курс «Основи академічного письма», студенти набувають теоретичних знань про академічну культуру та створення академічних текстів, їхні типи, етапи їх створення та особливості редагування. Ключовим у структурі курсу є поняття «академічна доброчесність», що детально розкривається та досліджується студентами під час практичних занять. Велика увага приділяється також механізмам інтертекстуальності, що є ключовими для академічного тексту. Науковий текст створюється та функціонує у взаємодії із текстами інших авторів, що були створені до нього та будуть створені під його впливом. Відповідно важливу роль відіграють правила оформлення покликань та цитувань, що дозволяють автору дотримуватись академічної доброчесності.

Мета дисципліни – набуття знань та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів широкого профілю як невід’ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Завданнями вивчення дисципліни «Основи академічного письма» є:

- розширити уявлення про мовні засоби наукового тексту, його види, структуру та особливості функціонування;
- сприяти удосконаленню навичок створення академічного тексту;
- розкрити сутність поняття «академічна доброчесність» та механізмів її дотримання;
- сформувати навички правильного оформлення покликань та цитувань у академічних текстах.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекційні заняття	Практичні заняття	Всього ауд. год	Курсові роботи	Контрольні роботи	Самостійна робота	Всього годин	Кількість кредитів ECTS	Екзамени	Залік
Очна, заочна	1	2	10	30	40	-	-	50	90	3	-	+

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема 1.	Засади вищої освіти. Основні поняття, підходи і завдання курсу. Формування академічної культури.	2	2	4
Тема 2.	Академічна доброчесність. Інтелектуальна власність та її порушення.	2	6	10

Тема 3.	Академічне письмо як один із різновидів наукового спілкування. Основні категорії академічного тексту. Види академічних текстів.	2	4	10
Тема 4.	Інтертекстуальність академічного тексту: оформлення посилань та цитувань.	2	6	10
Тема 5.	Змістове наповнення та структура академічного тексту.	2	6	6
Тема 6.	Редагування академічного тексту.	-	6	10

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЛЕКЦІЇ

Тема: Засади вищої освіти. Основні поняття, підходи і завдання курсу. Формування академічної культури

Мета вивчення

Набути знать та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 220 с.

План

1. Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні.
2. Сутність і структура процесу навчання.
3. Науково-дослідна робота студентів.
4. Основні засади академічного письма.
5. Формування академічної культури.

Основний зміст

1. Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні

Система вищої освіти України відображає мету і завдання суспільства, зумовлена законами його розвитку і виражає політику держави, потреби суспільного розвитку в галузі освіти і виховання спеціалістів вищої кваліфікації. У ній знаходять свій вияв державна політика, рівень економіки і культури, національні особливості українського народу, його традиції тощо.

Система вищої освіти – сукупність вищих закладів освіти, які забезпечують фундаментальну наукову, професійну і практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Одним з головних завдань, яке має виконувати система освіти, є забезпечення її якісного рівня. Зростання інтелектуальної змістовної праці спричинює потребу в працівниках, здатних осмислювати свою професійну діяльність, спрямовувати її в русло дослідницької, приймати рішення у складних ситуаціях. Тому нині на ринку праці основним фактором конкуренції фахівців стає якість освіти – властивість освіти, що визначає її цінність і передбачає наявність підготовлених спеціалістів.

Успішне виконання цього завдання, на думку О. Ельбрехт, передусім залежить від таких складових якості освіти:

- якість викладацького складу, його здатність і готовність перебудовувати свою роботу відповідно до вимог, що потребує неперервного навчання викладачів, підвищення їхнього соціального статусу, посилення соціальної захищеності;

- якість підготовки студентів, їхньої готовності до отримання саме якісних знань, що пов'язано з диференціацією освітніх програм, удосконаленням системи добору студентів у вищі навчальні заклади, виробленням відповідної культури оцінювання і самооцінювання знань, формуванням загальної культури учасників освітнього процесу;

- якість педагогічних технологій у конкретному ВНЗ, що передбачає не лише якість застосування форм, методів, засобів навчання, а їх адекватність майбутній професійній діяльності випускника та спроможність формувати нові якості особистості, які стають актуальними;

- якість системи управління закладами освіти; застосування організаційних, науково-методичних, кадрових заходів, спрямованих на підтримку стабільного функціонування і розвиток цих систем з метою вироблення необхідного рівня властивостей, передусім здатності швидко реагувати на зміни навколишнього середовища.

Відповідно до Закону України "Про освіту" (ст. 6) система вищої освіти України ґрунтується на таких принципах:

1. Доступність для кожного громадянина усіх форм і типів освітніх послуг, які надає держава. Цей принцип передбачає вільний вибір громадянами будь-якого типу вищого навчального закладу на рівних умовах та правах на навчання чоловіків і жінок. Реалізується він через можливість безплатного навчання в усіх типах державних навчальних закладів, забезпечення студентів стипендією.

2. Рівність умов кожної людини для повної реалізації її здібностей, таланту, всебічного розвитку. Навчальні плани вищих закладів освіти охоплюють цикли предметів, які передбачають не лише належну професійну підготовку майбутніх фахівців певного профілю, а й їх всебічний розвиток. З метою інтенсивного розвитку здібностей і талантів передбачено предмети, які студенти можуть обирати самостійно. На це спрямовані й різні форми позанавчальної – виховної роботи.

3. Гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей. Навчально-виховний процес має орієнтуватися на зміцнення єдності народу, людини і держави. Водночас процес навчання і виховання повинен сприяти самопізнанню й самореалізації кожного індивіда, вибору ним шляху до здійснення мети – особистої і загальнонародної. Педагоги й студенти є повноправними суб'єктами системи освіти. Кожен з них може брати участь у розв'язанні проблем навчально-виховного процесу в межах своєї компетенції, має право вибору навчального закладу та індивідуальних форм досягнення мети.

4. Органічний зв'язок освіти з національними історією, культурою, традиціями. Цей принцип реалізується через національну спрямованість виховання. Він передбачає необхідність

оволодіння історією і культурою народу, рідною мовою, а також прищеплення шанобливого ставлення до національно-етнічної обрядовості всіх народів, що населяють Україну.

5. Незалежність освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій. Реалізація цього принципу забезпечується конституційною вимогою про недопустимість втручання у навчально-виховний процес закладу освіти політичних, громадських і релігійних об'єднань.

6. Науковий, світський характер освіти. В українському вищому навчальному закладі навчання має світський характер, тобто у навчальних закладах не викладають релігійних предметів. На всіх етапах навчання і виховання студенти здобувають наукові знання про природу, суспільство, науку, культуру, формуючи на їх основі науковий світогляд, моральні, правові, естетичні та інші цінності.

7. Інтеграція з наукою і виробництвом. Цей принцип передбачає вивчення наукових здобутків, постійне вдосконалення освіти на основі найновіших досягнень науки, техніки, культури, посилення світоглядних функцій навчання. Поєднання освіти з виробництвом має не лише виховний ефект, а й економічний, оскільки є засобом всебічного розвитку особистості молодої людини.

8. Взаємозв'язок із наукою інших країн. Освіта в нашій державі будується на інтенсивному використанні досягнень світової науки щодо вдосконалення змісту і технології навчання, підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Важливими її завданнями є організація спільних досліджень з іноземними науковцями, виведення української науки на міжнародний рівень.

9. Гнучкість і прогностичність системи освіти. Цей принцип передбачає варіативність, саморегуляцію і безперервне оновлення національної освіти, її адаптацію до нових вимог розвитку нашого суспільства.

10. Єдність і наступність системи освіти. Українська система вищої освіти побудована на принципі послідовності та наступності навчання в усіх ланках і має єдину мету – підготовку висококваліфікованого спеціаліста. Єдність мети освіти забезпечує внутрішню єдність структури й організаційних основ системи освіти.

11. Безперервність і різноманітність системи освіти. Безперервність освіти реалізується шляхом узгодження змісту й координації навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти, що функціонують як продовження попередніх та передбачають підготовку студентів до можливого переходу на наступні ступені.

12. Поєднання державного управління і громадського самоврядування в освіті. Цей принцип полягає у розподілі функцій в управлінні освітою між державними органами та органами самоврядування.

Формування й реалізація принципів побудови освіти в Україні ґрунтується на загальнолюдських цінностях, основоположних засадах організації освітньої діяльності загалом, традиціях вітчизняної вищої школи, врахуванні основних завдань, які освіті необхідно розв'язувати на сучасному етапі.

Організація національної системи вищої освіти в Україні відповідно до зазначених принципів у процесі розбудови незалежної держави робить систему вищої освіти якісно новою, наближає її до європейських стандартів.

2. Сутність і структура процесу навчання

Навчання об'єднує процеси передавання, засвоєння, збереження і застосування інформації для розв'язання конкретних дидактичних завдань. У процесі навчання у вищій школі беруть участь два діючі суб'єкти – викладачі і студенти, отже, складовими навчання є викладання і учіння.

Викладання – діяльність викладача, спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю студента на основі врахування об'єктивних і суб'єктивних закономірностей, принципів, методів, організаційних форм і засобів навчання.

У процесі викладання студентам ставлять пізнавальні завдання, надають нові знання, організовують самостійну роботу із засвоєння, закріплення і застосування знань, перевіряють якість знань, умінь та навичок.

Учіння – цілеспрямований процес засвоєння студентами знань, умінь і навичок, регламентований навчальними планами і програмами.

Реалізація діяльнісного підходу в учінні полягає в тому, що в процесі навчання студенти повинні засвоїти способи виконання дій. Це можливо, якщо вони будуть здійснювати певну діяльність (пізнавальну), яка передбачає дії і операції, спрямовані на розв'язання специфічних для учіння завдань.

Отже, процес учіння слід розглядати як діяльність. Для викладача це означає, що під час навчання і передавання досвіду суспільно-історичної практики він повинен формувати у студентів уміння реалізовувати діяльність. Систему дій, яка забезпечує розв'язання завдань певного типу, називають способом дій, формування якого є кінцевою метою навчання (Г. Атанов).

Процес учіння заснований на мотивації. Завдання викладача у цьому процесі полягає в тому, щоб допомогти студентам засвоїти набутий людством досвід, необхідний для їх майбутньої професійної діяльності.

Навчальний процес, забезпечуючи розв'язання завдань, що стоять перед вищою школою, реалізує чотири основні функції: освітню, виховну, розвивальну, професійну.

Сутність освітньої функції полягає у наданні студентам можливості здобути наукові систематизовані знання відповідно до навчального плану за профілем підготовки, а також набуті відповідних умінь і навичок з метою застосування їх на практиці. Реалізація цієї функції створює передумови для підвищення фахового рівня студентів.

Виховна функція спрямована на формування всебічно розвиненої особистості, її індивідуальних і професійно значущих якостей. Досягти цього можливо завдяки досконало вибудованому змісту навчальних предметів, що сприяє формуванню світогляду і загальної культури студентів, а також завдяки політичним, моральним, естетичним і етичним якостям викладачів.

Розвивальна функція навчання зорієнтована на формування творчої особистості. За усвідомленого підходу до можливостей розвивального навчання вона орієнтує на те, що пізнавальні процеси продуктивно впливають на розвиток мислення, пам'яті, уяви, спостережливості, мови. Основна цінність цієї функції навчання полягає в тому, що студенти вчаться знаходити в навчальному матеріалі те, що впливає на їх розвиток.

Значення професійної функції виявляється в тому, що навчально-виховний процес набуває професійної спрямованості. Вона успішно реалізується за усвідомлення її важливості викладацьким складом вищого навчального закладу.

Отже, реалізація завдань вищої школи залежить від чіткого і вмілого структурування навчального процесу, що забезпечується виконанням усіх його функцій.

3. Науково-дослідна робота студентів

Науково-дослідна робота студентів вищого навчального закладу є одним із напрямів їх самостійної роботи, важливим чинником підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Науково-дослідна робота студентів охоплює два взаємозв'язаних аспекти:

а) навчання студентів елементів дослідної діяльності, організації та методики наукової творчості;

б) наукові дослідження, які здійснюють студенти під керівництвом професорсько-викладацького складу.

Науково-дослідна діяльність студентів вищого закладу освіти здійснюється в таких напрямках:

– науково-дослідна робота як невід'ємний елемент навчального процесу, що належить до календарно-тематичних та навчальних планів, навчальних програм і є обов'язковою для всіх студентів;

– науково-дослідна робота, що здійснюється поза навчальним процесом у межах студентського науково-творчого товариства, у наукових гуртках, проблемних групах тощо;

– науково-організаційні заходи (конференції, конкурси, олімпіади тощо).

Належно організована науково-дослідна робота студентів у навчальному процесі сприяє поглибленому засвоєнню навчальних дисциплін, виявленню індивідуальності, формуванню власної думки щодо конкретної дисципліни.

Реалізована в комплексі науково-дослідна діяльність студентів забезпечує розв'язання таких завдань: формування наукового світогляду студентів, оволодіння методологією і методами наукового дослідження; надання допомоги їм у прискореному оволодінні спеціальністю; розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей у розв'язанні практичних завдань; прищеплення навичок самостійної науково-дослідної діяльності; розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання у своїй практичній роботі; залучення найздібніших студентів до розв'язання наукових проблем, що мають суттєве значення для науки і практики; постійне оновлення і вдосконалення своїх знань; розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця тощо.

Науково-дослідну роботу студентів слід спрямовувати на розвиток системи інтелектуальних творчих якостей особистості: інтуїції (пряме бачення суті речей без обґрунтування); креативності (творче) мислення (здатність продукувати нові ідеї, гіпотези, способи розв'язання проблемних задач); творчої уяви (самостійне створення нових образів, які реалізуються в оригінальних результатах діяльності); дивергентності мислення (здатність запропонувати декілька підходів до розв'язання задачі та міняти їх, бачити проблеми, об'єкти в різних ракурсах); оригінальності мислення (своєрідність якостей розуму, способу розумової діяльності); асоціативності мислення (здатність використовувати асоціації, у т. ч. аналогії).

Для науково-дослідної роботи студентів характерною є єдність цілей і напрямів навчальної, наукової і виховної роботи, тісна взаємодія всіх форм і методів роботи, що реалізується в навчальному процесі та в позанавчальний час. Це забезпечує безперервну їх участь у науковій діяльності протягом періоду навчання.

4. Основні засади академічного письма

Введення курсу «Основи академічного письма» в навчальні плани ЗВО України є не випадковим явищем з кількох причин. По-перше, розвиток сучасного суспільства ставить перед вищою школою нові високі вимоги до підготовки фахівців: вміння креативно мислити, знаходити найкращі варіанти вирішення складних ситуацій, чітко й логічно будувати і висловлювати свої ідеї, представляти результати своєї творчої праці у формі академічних текстів. По-друге, впровадження дисципліни відповідає впровадженню Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні, що передбачає удосконалення системи вищої освіти на засадах довіри, чесності і відповідального ставлення до наукового і навчального процесу як викладачів, так і студентів.

Основою академічного письма є металінгвістичні вміння і навички, тобто вміння читати і розуміти текст, аналізувати його, читати написане критично, формулювати індивідуальну, авторську і конкретну позицію тощо. Академічне письмо має справу з теоріями і причинами, що регулюють процеси і практику в повсякденному житті, а також досліджує альтернативні пояснення цих подій.

Для культури наукової мови більш характерним є дотримання правил і норм літературної мови, відповідно до наукового стилю. Однак лише у межах академічного письма можливий дискурс, пошук найбільш влучної конструкції для передачі авторської ідеї. Таким чином, академічне письмо має на меті навчити вас висловлювати та обґрунтовувати свої власні ідеї за допомогою короткого, переконливого і зручно організованого наукового тексту. Його вивчення сприятиме вашому особистому фаховому зростанню з одного боку, а з іншого уможливить ліквідацію великого масиву плагіату, що панує зараз в українській освіті на всіх рівнях.

Західні фахівці виділяють три підгрупи вмінь, необхідних для успішного оволодіння навичками академічного письма:

- академічна грамотність (читання, усна і письмова мова з урахуванням мети висловлювання; вираження думок за допомогою інструментарію дискусій і досліджень);

- інформаційна грамотність (визначення інформаційних потреб і пошук джерел інформації; їх оцінка і переробка);
- міжкультурна грамотність (знання про різні культури, зокрема про традиції і цінності).

Для професійного саморозвитку важлива передусім культура читання наукового тексту. Це одна з функцій пізнавальної діяльності людини, спрямована на вилучення наукової інформації із друкованих чи електронних джерел. Формуючи програму читання наукового тексту, варто поставити собі такі запитання: чого я очікую від цього тексту, яку інформацію хочу вилучити і з якою метою, відповідно обрати різновид читання.

Переглядове читання спрямовується на попереднє ознайомлення із книгою і виділення ключових слів, зокрема, в анотації, змісті, передмові /вступі, окремих частинах тексту.

Ознайомлювальне читання передбачає загальне ознайомлення із змістом тексту та вияв його основної ідеї.

Поглиблене читання – це детальне опрацювання наукового тексту, його аналіз та оцінка: виписування понять з їх поясненням; неодноразове перечитування окремих частин у тексті.

Аналітико–критичне, творче читання спрямовується на постановку різного типу питань до тексту, сортування наукового матеріалу під певним кутом зору, коментарі до фрагментів наукового тексту, його рецензування.

5. Формування академічної культури

Академічну культуру прийнято розуміти як сукупність норм і цінностей освітньої і наукової діяльності університету. Основні риси академічної культури:

- культура навчання в університеті, етичні цінності, традиції, норми, правила проведення наукового дослідження;
- наукова мовна культура, професійна субкультура наукового співтовариства;
- соціальна, моральна відповідальність за процес і результати дослідження, що формується в культурно-освітньому просторі вищого навчального закладу.

Викладачами Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка на чолі з д.п.н., Семеног Оленою Миколаївною, було запропоновано розглядати академічну культуру як інтегративне утворення особистості, яке складається з аксіологічного, мотиваційно-етичного, наративно-цифрового, мовнокомунікативного, праксеологічного, поведінково-інтерактивного компонентів, кожен з яких характеризується певним змістовим наповненням і проявляється в культурі розумової праці, етичній культурі, культурі академічного читання і письма, академічній комунікації, академічній інформатиці, академічному менеджменті та ін.

Аксіологічний (ціннісний), мотиваційно-етичний компоненти академічної культури охоплюють морально-етичні цінності професії (професійний обов'язок, соціальна відповідальність, академічна честь, повага до іншої людини),

Наративно-цифровий компонент знаходить вираження в уміннях логічно вибудовувати та представляти дані з використанням цифрових пристроїв, спеціалізованих програмних засобів і віртуальних платформ для створення інформаційних моделей об'єктів та процесів реального світу; графічних образів, аудіо, відео; відповідально, з урахуванням етичних, суспільних, культурних та правових норм оперувати інформаційними й комунікаційними технологіями як творець та (або) споживач.

Праксеологічний (діяльнісний) і поведінково-інтерактивний компоненти характеризують ступінь реалізації засвоєних цінностей, норм, знань у ситуаціях професійного спілкування, охоплюють уміння і навички, що ґрунтуються на критичному мисленні, володінні комунікативною технікою, вербальною та невербальною (манера говорити, жести, міміка, пантоміміка) взаємодією і знаходять прояв, зокрема, в академічній грамотності.

До основних цінностей академічної культури віднесено:

- інтелектуальна свобода і соціальна відповідальність;

- моральна відповідальність самостійних дослідників і вчених не тільки за процес дослідження (вибір теми, методи і порядність), але і за його результати;
- прагнення окремих наукових об'єднань до співпраці у світовому масштабі;
- право вчених вільно висловлювати свої думки про наукові та етичні аспекти дослідницьких проектів і їх результатів, право також уникати участі в проектах, які суперечать їх переконанням, цінностям;
- самоцінність інтелектуальної роботи незалежно від термінів одержання результатів.

Отже, академічна культура включає усвідомлення кожним членом університетської спільноти – викладачем, студентом, адміністративним працівником – свого місця і обов'язків в загальному функціонуванні ЗВО; цінностей і норм поведінки; звичаїв та ділової практики; правил корпоративної культури; трудової і ділової етики.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Як саме побудована система вищої освіти в Україні?
2. Яким є її основне завдання?
3. В чому полягають сутність і структура процесу навчання?
4. Які саме функції виконує навчальний процес?
5. В чому полягає та яку мету виконує науково-дослідна робота студентів?
6. Поясніть сутність дисципліни основи академічного письма.
7. Які вміння потрібні для успішного опанування академічним письмом?
8. Що включає поняття академічна культура?

Тема: Академічна доброчесність. Інтелектуальна власність та її порушення

Мета вивчення

Набути знать та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 220 с.

План

1. Академічна доброчесність як запорука якісної вищої освіти.
2. Академічна нечесність та методи її запобігання.
3. Авторське право. Об'єкти авторського права.
4. Інтелектуальна власність. Правила використання об'єктів інтелектуальної власності.
5. Поняття плагіату. Види плагіату.

Основний зміст

1. Академічна доброчесність як запорука якісної вищої освіти

Якісна професійна освіта наразі є стратегічним ресурсом розвитку суспільства і країни загалом. Досягнути високої якості освіти можливо лише створивши середовище відповідальності та чесності.

У Законі про освіту розглянуто принцип академічної доброчесності, а у статті 42 подане його визначення як «сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають

керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». Закон передбачає також дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу на різних рівнях, у ньому вказується різноманітні види її порушень та форми академічної відповідальності.

Питання академічної доброчесності та наслідків її недотримання є актуальним і важливим для України. Саме в нашій країні, як і в інших пострадянських країнах, поширеними є ситуації виконання наукових робіт на замовлення (від курсових до докторських!), розповсюдження студентських робіт зі зміною титульного листа чи переформулювання теми у кращому випадку; у наукових текстах на для отримання вченого ступеня перефразовуються чужі думки та видають за власні без посилання на їх справжнього автора; однакові шматки наукових статей друкуються в різних публікаціях і видаються в різних джерелах; англومовні тексти перекладаються українською і видаються як результат особистого наукового внеску тощо.

Аналізуючи практику європейської академічної культури, звертає на себе увагу той факт, що там, починаючи зі школи, учні виконують завдання і отримують знання, які можуть бути корисними для них у повсякденній практиці. Розуміння практичної цінності знань, взаємозумовленість їх рівня та можливості подальшого отримання достойного місця роботи, а як наслідок, і високого рівня якості життя, спонукає їх сумлінніше ставитися до виконання завдань, до самопідготовки та відмови від списування. За мету ставиться набуття конкурентоспроможних знань, умінь та навичок.

Орієнтація на практичне застосування знань спонукає до роздумів і є гарним стимулом для відповідального ставлення студента до навчання. Спроби шахрайства одразу викликають осуд з боку інших студентів, що є дуже впливовим чинником.

Практика показує, що економічно розвинені країни мають високий рівень освіти, науки та академічної доброчесності. Безумовно, академічна доброчесність впливає на цінності, які закладаються під час навчання у вищій школі. Кожен представник наукової спільноти та представник студентства має усвідомлювати, що досягнення успіху кожного і всієї країни – важка і наполеглива праця.

Академічна доброчесність – це моральний кодекс та етичні правила цивілізованого наукового та освітнього співтовариства. Поняття академічної доброчесності включає в себе такі цінності, як запобігання шахрайству, фальшуванню та плагіату; підтримка академічних стандартів; чесність і ретельність у дослідженнях та науковому видавництві.

2. Академічна нечесність та методи її запобігання

Основні форми проявів академічної нечесності:

1. Плагіат, тобто навмисне чи усвідомлене оприлюднення(опублікування), повністю або частково чужого твору (тексту або ідей) під іменем особи, яка не є автором цього твору, без належного оформлення посилань. Про плагіат у нас буде окрема тема і розмова.

2. Списування відповідей у іншої особи під час складання будь-якого виду підсумкового або поточного контролю (іспиту, тесту тощо) є проявом нечесності, який має стосунок здебільшого до освітнього процесу.

3. Придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів навчальної та наукової діяльності (звітів, рефератів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есе, статей, монографій, навчальних посібників тощо)

4. Академічне шахрайство, яке може набувати таких форм:

- підтасовування, фальсифікація пунктів бібліографії зазвичай виявляється у формі посилання на джерела, які не використовувалися в роботі;
- підтасовування, фальсифікація самих результатів наукових досліджень, тобто подання емпіричних даних, які відрізняються від дійсно отриманих з метою підтвердження власних теоретичних побудов або й фабрикація даних або результатів, тобто отримання або оприлюднення результатів досліджень без проведення самого дослідження (експерименту, вимірювань тощо);

- симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів є проявом недоброчесності, який часто підкріплюється фіктивними лікарськими довідками, отриманими незаконним способом;
- використання під час контрольних заходів заборонених технічних засобів (мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- підrobка підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо).
- проходження процедур контролю знань підставними особами;
- здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату навчальної чи наукової діяльності;
- написання не своїх варіантів завдань на контрольних заходах;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) під час виконання групових контрольних заходів, тестів тощо з однаковими варіантами;
- отримання несанкціонованої допомоги під час виконання тих завдань, які передбачають самостійне виконання.

5. Надання відгуків або рецензій на наукові або навчальні роботи без належного проведення їх експертизи.

6. Недобросовісна конкуренція між особами, що здобувають освіту, або поміж науковцями іноді призводить до такого феномену, як завдання шкоди, псування, саботаж навчальної або дослідницької роботи інших осіб (псування, знищення цифрових файлів, паперових матеріалів тощо).

7. Включення до списку авторів наукових, навчальних видань або виконавців проекту осіб, які не брали участь у підготовці (написанні) та в отриманні наукових результатів.

8. Отримання або пропонування неправомірних винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг у навчальній, дослідницькій чи трудовій діяльності.

9. Примусові благодійні внески та примусова праця – примушування студентів сплачувати гроші чи виконувати певну роботу під загрозою зумисно завдати шкоди інтересам та правам студента у навчанні, побуті чи інших питаннях.

10. Конфлікт інтересів – реальна та потенційна суперечність між особистими майновими, немайновими інтересами особи чи близьких їй осіб та її повноваженнями, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих їй повноважень.

11. Непотизм (надання родичам або знайомим посад незалежно від їхніх професійних здібностей) та перевищення повноважень – використання родинних зв'язків чи службового становища для отримання переваг у навчальній, позанавчальній, науковій чи адміністративній сфері.

Методи запобігання академічної нечесності найбільш поширені у практиці західних навчальних закладів.

Західний досвід покарання за нечесність: від Perezдaчі іспиту, перепрослуховування курсу і переписування роботи до виключення з університету.

3. Авторське право. Об'єкти авторського права

Авторське право в об'єктивному сенсі є сукупністю норм цивільного права та інформаційного права, що регулюють відносини за визнанням авторства та охороні творів науки, літератури і мистецтва, встановлюють режим їх використання, наділяють їх авторів немайновими і майновими правами, захищають права авторів та інших правовласників. У суб'єктивному сенсі авторське право – ті майнові та особисті немайнові права, які належать особам, які створили твори науки, літератури і мистецтва.

Відповідно, авторські права – це набір суб'єктивних виключних прав, які дозволяють авторам літературних, мистецьких та наукових творів отримати соціальні блага від результатів

своїєї творчої діяльності. Регулює і визначає об'єкти – Закон України Про авторське право і суміжні права.

Об'єктами авторського права є твори у галузі науки, літератури і мистецтва, виражені в будь-якій об'єктивній формі. Твір – це результат творчої праці, комплекс ідей, образів, поглядів тощо. При цьому твір визнається об'єктом правової охорони незалежно від його призначення, художнього рівня, а також змісту і способу його вираження. Для надання правової охорони не має значення чи твір опублікований, чи ще не опублікований, – важливо, щоб він був виражений у певній об'єктивній формі. Форма вираження твору може бути усна, письмова, звуко- чи відеозапис, зображення, об'ємно-просторова тощо.

Розвиток науки і техніки породжує все нові форми вираження твору. Чинне законодавство не містить повного переліку об'єктів авторського права, оскільки життя у своєму розвитку може породжувати все нові й нові форми об'єктивного вираження творчої діяльності людей.

Отже, об'єктом авторського права може бути не будь-який твір, а лише той, що має певні, встановлені законом, ознаки:

- а) творчий характер;
- б) вираження у будь-якій об'єктивній формі;

А також твір має володіти культурно-історичною унікальністю, бути оригінальним.

Об'єктом авторського права може бути лише твір, що є результатом творчої праці. Якщо якесь творення не є результатом творчої праці, то така робота не може бути визнана твором і, отже, об'єктом авторського права. Не вважається об'єктом авторського права суто технічна робота (наприклад, передрук на друкарській машинці чи набір на комп'ютері чужого твору або навіть його літературна обробка – редагування, коректура тощо).

Види об'єктів авторського права. Відповідно до ЦК України (ст. 433), Закону України «Про авторське право і суміжні права» (ст. 8) об'єктами авторського права є:

- а) літературні та художні твори, зокрема;
- б) комп'ютерні програми;
- в) компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- г) інші твори.

4. Інтелектуальна власність. Правила використання об'єктів інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність – частина цивільного права, що об'єднує дві сфери прав – промислову власність та авторське право і суміжні права.

Коло об'єктів інтелектуальної власності сьогодні можна поділити на три основні групи:

- перша – це результати наукової, літературної і художньої творчості, які охороняються авторським правом і суміжними правами;
- друга – результати науково-технічної творчості, що охороняються патентним правом або, точніше сказати, правом промислової власності;
- третю групу складають засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, які прирівняні до результатів інтелектуальної діяльності.

Отже, інтелектуальна власність – це результати творчої діяльності. Її об'єктом, проте, є не матеріальні носії, в яких реалізовані результати творчості, а саме ті ідеї, думки, міркування, образи, символи тощо, які реалізуються чи втілюються у певних матеріальних носіях. Це специфічна особливість інтелектуальної власності – її об'єктами є нематеріальні речі, а саме безтілесні ідеї тощо. Проте не будь-які ідеї, а лише такі, що можуть бути втілені в матеріальних носіях, тобто їх автори повідомляють, як ту чи іншу ідею можна втілити та використати, або вона вже втілена в науковому, літературному чи художньому творі. Це одна із ознак інтелектуальної власності, яка відрізняє її від звичайної власності.

У Статті 420 ЦК «Об'єкти права інтелектуальної власності» об'єктами права інтелектуальної власності визнано:

- літературні та художні твори;
- комп'ютерні програми;
- компіляції даних (бази даних);
- виконання;
- фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення;
- наукові відкриття;
- винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- компонування (топографії) інтегральних мікросхем;
- раціоналізаторські пропозиції;
- сорти рослин, породи тварин;
- комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення;
- комерційні таємниці.

5. Поняття плагіату. Види плагіату

Академічний словник української мови дає таке визначення поняття плагіат: «Плагіат – привласнення авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання в своїх працях чужого твору без посилання на автора».

Згідно з Законом України «Про вищу освіту» 6 у ст. 69 академічним плагіатом визначається оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

Головною особливістю академічного плагіату є його функціонування в академічній, тобто науково-освітній сфері. Однак в процесі створення академічного тексту, для обґрунтування і вивчення проблеми, є потреба у вивченні наукової спадщини, цитуванні, посиланні тощо, тож необхідність запозичень певною мірою міститься у самій природі наукового пізнання.

У зв'язку з цим академічне середовище впровадило певні межі і правила використання інформації, здобутої шляхом опрацювання наукової літератури. У науково-освітніх колах сформувалась відповідна професійна етика, порушення якої вважається академічною недоброчесністю.

Найбільш поширені види плагіату:

1. Дослівний плагіат, тобто переписування першоджерела без змін і посилання.
2. Мозаїчний плагіат. Його суть полягає у компіляції, перефразуванні окремих слів і речень, у результаті чого стає незрозумілим де чий текст – мозаїка свого і чужого.
3. Неадекватне перефразування полягає у передачі думки словами автора без взяття їх у лапки.
4. Відсутність посилань на прямі цитати.
5. Згадування джерела без посилання полягає у згадуванні про цитованість без безпосередньої вказівки на автора чи джерело.
6. Рерайт – суть його у додаванні до чужого матеріалу без дозволу автора додаткової інформації.
7. Створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел. Компіляція (укладання з кількох чужих матеріалів свого та редагування без дозволу – смислова, стилістична, граматична правка й скорочення чужого матеріалу).
8. Копіювання чужої наукової роботи, чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм ім'ям.
9. Списування письмових робіт інших студентів, науковців.
10. Фальсифікація – вигадкування тих чи інших, наприклад, статистичних показників з подальшим вказуванням їх у якості власної роботи.
11. Реплікація полягає у повторному поданні однієї й тієї ж роботи більше одного разу на оцінювання з метою отримання (своєрідне «тиражування» інформації без дозволу автора).
12. Републікація – повторне чи багаторазове оприлюднення в іншому джерелі чужої інформації під дійсним підписом автора.

Академічний плагіат не варто ототожнювати з порушенням авторського права як різновидом права інтелектуальної власності. Ці порушення мають певну область перетину, але не є тотожними. Зокрема, академічний плагіат розглядається як порушення етичних норм академічної спільноти, а порушення авторського права – як правопорушення, відповідальність за яке встановлюється цивільним кодексом. Публікація під власним ім'ям результатів, отриманих іншими особами, з дозволу осіб, яким належить майнове право на продукт не є порушенням авторського права, але є академічним плагіатом. Авторське право має обмежений термін дії. Після закінчення цього терміну дії дозволяється використання твору без згоди авторів чи їх правонаступників і без виплати відповідної винагороди, але це не позбавляє необхідності посилатися на авторів. Відсутність належних посилань є основною ознакою академічного плагіату.

Академічний плагіат може стосуватися всіх типів джерел, зокрема: текстів, малюнків, фрагментів музичних творів, математичних виразів та перетворень, програмних кодів тощо. Джерелами академічного плагіату можуть бути опубліковані і неопубліковані книжки, статті, брошури, патенти, тези, рукописи, веб-сайти та інші Інтернет-ресурси, роздаткові матеріали для студентів, роботи інших студентів й т. д.

Законодавчий аспект щодо плагіату представлено в основному в Законі України «Про освіту», зокрема подано визначення понять академічної доброчесності і видів її порушень, а також у Законі України «Про вищу освіту». Міністерством освіти і науки України 15.08.18 року з метою належного дотримання цих законів було розроблено рекомендації щодо запобігання академічного плагіату ознайомитися зі змістом яких можна за посиланням на сторінках офіційного сайту mon.gov.ua.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Що розуміють під поняттям академічна доброчесність?
2. Чому академічна доброчесність є запорукою якісної вищої освіти?
3. Що таке академічна нечесність?
4. Які існують методи запобігання академічної нечесності?
5. Що таке авторське право?
6. Що виступає об'єктом авторського права?
7. Дайте визначення терміну «право інтелектуальної власності».
8. Що належить до об'єктів інтелектуальної власності?
9. Що називається плагіатом?
10. Які різновиди плагіату Ви знаєте?

Тема: Академічне письмо як один із різновидів наукового спілкування. Основні категорії академічного тексту. Види академічних текстів

Мета вивчення

Набути знать та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 220 с.

План

1. Академічне письмо як один із різновидів наукового спілкування.
2. Основні категорії академічного тексту.
3. Види академічних текстів.

Основний зміст

1. Академічне письмо як один із різновидів наукового спілкування

Поняття «академічне письмо» («scientific writing») фахівці розглядають як методологію і процес написання наукових текстів (кваліфікаційних робіт, наукової статті, наукової монографії, наукового есе та ін.), практику (формування умінь і навичок формулювати думки, ідеї, умінь

структурувати, компресувати, редагувати, створювати науковий текст, доносити його до цільової аудиторії).

Науковий стиль - це один із функціональних різновидів літературної мови, що обслуговує різні галузі науки, виробництва, освіти і реалізується у книжних спеціалізованих текстах різних жанрів.

Науковий стиль української мови формується і розвивається під впливом різних чинників: загального стану науки і наукових знань в Україні, ступеня розвитку літературної мови, мовної практики письменників, учених, діячів культури.

Метою наукового стилю є повідомлення об'єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причини явищ, опис істотних ознак, властивостей предмета наукового пізнання.

Основні функції наукового стилю – інформативна (функція повідомлення), епістемічна (наукове пояснення явищ, з'ясування, обґрунтування гіпотез, класифікація понять, систематизація знань), комунікативна (інформування). Для наукової мови важливою є також перформативна функція, суть якої полягає у встановленні певних фактів або зв'язків за допомогою мовного матеріалу, та функція аргументованого доказу.

Науковий стиль реалізується переважно в писемному мовленні, однак відчутне зростання наукових контактів у вигляді конференцій, симпозіумів, семінарів загострює увагу і до усного наукового мовлення.

Послугується науковий стиль такими мовними одиницями:

- міжстильові одиниці (загальнонаукові, книжні слова), які однаковою мірою використовують у більшості стилів: перевага, досвід, результат, факт, покладена;

- мовні одиниці, які володіють відповідним функціонально-стильовим забарвленням (гіпотеза, актуальність проблеми, наукове значення, апробація, ступінь дослідженості, офіційний опонент, автореферат).

Наукова інформація може передаватися також і за допомогою так званої "штучної" мови – графічної. У цій ролі виступають графіки, креслення, рисунки, математичні, фізичні символи, назви хімічних елементів, математичних знаків.

Науковий стиль – це інформаційний простір функціонування наукових мовленнєвих жанрів. У кожному підстилі і жанрі існує відповідна текстова організація з відповідними загальномовними і стильовими нормами.

2. Основні категорії академічного тексту

Головним комунікативним завданням спілкування в науковій сфері є вираження наукових понять та умовиводів. Мислення в цій сфері носить узагальнений, абстрагований, логічний характер. Цим зумовлені такі специфічні ознаки наукового стилю, як абстрагованість, узагальненість, підкреслена логічність викладу, смислова точність, інформативна насиченість, об'єктивність викладу, безобразність, нормативність, предметність, понятійність, однозначність, доказовість, ясність, лаконічність, переконливість, аргументованість, стандартизованість (вибір клішованих мовних варіантів з певною метою). Ці ознаки залежать від жанру, предмета розгляду, фактору адресата. Важливими комунікативними ознаками професійного наукового мовлення виступає змістовність (глибоке осмислення теми, головної думки висловлювання), правильність (дотримання мовних норм), стислість викладу думок, коректність та доречність уживання термінів, чистота мови, виразність дикції, милозвучність.

Багатство мовлення зумовлюється наявним лексичним запасом, а це, в свою чергу, залежить від загального активного запасу мовних засобів (моделей словосполучень і речень, типових інтонацій, зв'язків і відношень у тексті), сукупності навичок для цілеспрямованого використання засобів мови.

Ясності усного мовлення досягають завдяки чіткій дикції, логічному і фонетичному наголошуванню, правильному інтонуванню, спокійному і ввічливому тоні. На письмі ясності досягають шляхом послідовності викладу матеріалу (відображає логічне розгортання думки), точного називання, повтору ключових слів, членування наукового тексту на абзаци.

Евфонічність мовлення полягає у мелодійності, інтонаційній виразності, відповідному додержанні орфоепічних норм, на чистоту мовлення вказує нормативна вимога, мовленнєво-професійний етикет, відсутність у мовленні позалітературних компонентів, зокрема діалектизмів, просторічних або професійних жаргонізмів, канцеляризмів, слів-паразитів, невиправданих повторів.

Абстрагованість і узагальненість наукового стилю створюють шляхом використання іменників абстрактного й узагальненого значення, загальнонаукових термінів, дієслів теперішнього часу в «позачасовому» значенні, зворотних і безособових дієслів, дієслівно-іменних сполучень, неозначено-, безособових речень. Наприклад: проводити дослідження, здійснювати аналіз, піддавати критиці.

Логічність викладу виявляється в послідовності висловлювання, його доказовості й аргументованості, побудові мовлення відповідно до законів логіки із збереженням відношень і зв'язків реальної дійсності. Це досягається завдяки уважному ставленню до цілого тексту, зв'язності думок і зрозумілому композиційному задуму.

Дієвий засіб вираження логічних зв'язків - спеціальні функціонально-синтаксичні засоби, що вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже і т. ін.), заперечення (проте, тимчасом, але, тоді як, однак, аж ніяк), причиннонаслідкові відношення (таким чином, тому, завдяки цьому, відповідно до цього, внаслідок цього, крім того, до того ж), перехід від однієї думки до іншої, рубрикації тексту (перш ніж перейти до..., звернімося до..., розглянемо, зупинимося на..., розглянувши..., перейдемо до..., важливо зупинитися на..., доцільно розглянути...), результат, висновок (отже, все сказане дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, зазначимо...)

Засобами логічного зв'язку можуть виступати займенники, прикметники, дієприкметники (цей, той, такий, названий, указаний і т.ін.), а також повтори ключових слів у тексті, однорідні члени речення із узагальнювальним словом, вставні слова і словосполучення, що увиразнюють логіку мислення і послідовність викладу, прямий порядок слів у реченні.

Смислова точність і однозначність висловлювань досягається шляхом уживання термінів і слів у прямому значенні, уточнень у вигляді зносок, посилань, цитат, прізвищ цифрових даних, які аргументують наукові положення і підсилюють об'єктивність та достовірність висловленого. Недоречно вжите в науковому тексті слово може призвести до подвійного тлумачення цілого речення.

Об'єктивність викладу (різні погляди, відсутність суб'єктивізму, безособовість мовного вираження, зосередженість на предметі) виявляється у зваженому оцінюванні ступеня дослідженості проблеми, шляхів її розв'язання, ефективності певної теорії, рівня завершеності її вивчення, в обґрунтованості результатів, наведенні експериментальних даних тощо. Указівку на джерело повідомлення (кому конкретно належить те чи інше висловлення) подають з урахуванням вставних слів і словосполучень (на думку, за даними, автор переконаний тощо).

Об'єктивність форми досягається також шляхом уникнення вигуків і часток на позначення емоцій і почуттів, емоційно-забарвленої лексики й експресивних моделей речень, перевагою нейтрального порядку слів, відсутністю окличної інтонації, обмеженістю питальної інтонації. Вимога об'єктивності визначає особливості манери розповіді: відмову від першої і другої особи, використання односкладних безособових, неозначено-, означено-особових речень. Виявом об'єктивності у наукових текстах є також ґрунтовний огляд літературних джерел з наведенням посилань.

Ігнорування цієї ознаки може бути розцінено як плагіат. Логічна послідовність наукової роботи передбачає такий спосіб викладу, при якому кожний наступний розділ органічно пов'язується із попереднім, висловлена думка або теза в подальшому викладі конкретизується, доповнюється, поглиблюється, що загалом значно покращує бачення тексту. Послідовність у науковому тексті реалізується через спеціальні функціонально-синтаксичні засоби, що вказують на послідовність розвитку думки (насамперед, потім, тепер), перехід від однієї думки до іншої (розглянемо, зупинимося на..., розглянувши..., перейдемо до...), результат, висновок (отже, підсумуємо ...). Стилість автора наукового тексту – це вміння уникати непотрібних повторів, багатослів'я або мовної надмірності.

Хоча науковий текст і монологічний, йому властива спрямованість на адресата. Саме так дослідник повідомляє про мету дослідження (зупинимось на), кваліфікує свої дії (розглянемо, проілюструємо, наведемо приклад), прагне висловити власне бачення стосовно певної проблеми, подискутувати з фахівцями. Цю ознаку наукового стилю характеризують як діалогічність, що виражається у використанні проблемних запитань, цитат, оцінних мовних засобів тощо.

Інформативна, логічна, оцінна насиченість наукового тексту – це ступінь смислової і змістової новизни наукового тексту, що виявляється в авторській концепції, системі авторських оцінок, які допомагають читачеві зрозуміти зміст тексту. Цього досягають шляхом доказовості та об'єктивності викладу, насиченості вузькоспеціалізованими і загальнонауковими термінами. Ступінь інформативності повідомлення залежить від потенційного читача. Ступінь інформативності повідомлення залежить від потенційного читача. Підвищення інформативної насиченості за мінімальної витрати мовних засобів дозволяє говорити про мовну економію у структурі висловлювання.

Звичайно, не можна створити науковий текст без попередньо зібраного матеріалу, проведення певного (констатувального, формувального) дослідження, обдумування фактів. В іншому випадку такий текст нагадуватиме огляд, реферат прочитаних книг. Текст, написаний з такою установкою, - слушно зауважує український дослідник Ю.Сурмін, - виконує лише інформативну, а не дослідницьку функцію

3. Види академічних текстів

За сферами наукового знання тексти наукового стилю поділяють на науково-технічні (містять описи технічних об'єктів, аналіз технологій і таке ін.), науково-природничі (тексти з біології, хімії, фізики, географії, що подають опис наук про живу і неживу природу), науково-гуманітарні (тексти з філології, культурології, філософії, історії, що осмислюють феномен культури, людської особистості).

За ступенем узагальнення виділяють первинні і вторинні жанри.

Жанр - це форма організації мовного матеріалу в межах певного стилю мовлення, що історично склалася і володіє функціонально-смисловою специфікою і стереотипною композиційною структурою.

До первинних наукових текстів, мета яких – передавання первинних наукових відомостей, отриманих у процесі наукових досліджень, належать монографія, дисертація, дипломні, магістерські роботи, наукові статті, наукова доповідь.

До вторинних наукових текстів (їх мета – опис змісту первинних текстів) належать конспекти, реферати, анотації, рецензії, тези, науковотехнічні огляди, науковий звіт, резюме, протоколи засідань наукових товариств тощо.

За формою жанри наукового мовлення поділяють на великі і малі. До великих жанрів належать дисертації, енциклопедії, монографії, довідники, навчальні посібники, до малих – наукова стаття, реферат, анотація, тези, огляд, рецензія, відгук.

Функціональна класифікація дає змогу виділити такі підстили наукового стилю: власне науковий, науково-навчальний (дидактичний), науково-технічний (виробничо-технічний); науково-популярний; науковоінформативний (науково-реферативний), науково-довідковий (довідковоенциклопедичний). У межах наукового стилю виокремлюють також науково-публіцистичний та науково-фантастичний підстили.

Зупинимось на основних рисах і деяких мовних засобах текстової організації власне наукового (академічного) підстилю. Цей різновид призначений для написання первинних і вторинних наукових текстів, що повідомляють наукову інформацію, доводять її новизну (монографії, дисертації, наукових статей, конспектів, рефератів, анотації, рецензій, наукових доповідей).

Характерними ознаками власне наукового підстилю виступають академічність викладу, насиченість термінами, книжність, використання чітких визначень, точність, переконливість аргументації, синтаксичних конструкцій, логічна послідовність викладу, лаконічність форми. Тексти цього різновиду адресують фахівцям відповідного профілю.

У власне науковому стилі пишуть монографію, дисертацію, наукові статті, конспекти, реферати, анотації, рецензії, готують наукову доповідь.

Монографія – це одноосібно написана книга, в якій зібрано, систематизовано й узагальнено значну кількість фактичного матеріалу, результати великого наукового дослідження, одержано переконливі висновки.

Дисертація – це оригінальне самостійне науково завершене дослідження, яке може сприяти вирішенню певної наукової проблеми (для кандидатської дисертації) або відкриттю нових напрямів у науці (для докторської дисертації).

Наукова стаття - один із видів наукових публікацій, де описують кінцеві або проміжні результати дослідження, обґрунтовують способи їх отримання, а також накреслюють перспективи наступних напрацювань.

Тези (гр. *thēsis* – положення, твердження) – послідовно сформульовані основні ідеї, думки та положення доповіді, лекції, статті.

Тезування - це вилучення основної інформації текста-джерела у вигляді положень-тез. Скорочення відбувається з урахуванням проблематики текстів й авторської оцінки такої інформації.

Рекомендований обсяг тез становить 2-3 сторінки машинописного тексту через 1,5 - 2 інтервали. Укладають тези після поглибленого й аналітикокритичного читання тексту статті, доповіді, складання відповідного плану і виписок.

Тези мають строго нормативну змістово-композиційну структуру. У документі виділяють: а) назву, яка відображає головну ідею; б) преамбулу (актуальність і ступінь розробленості проблеми); в) основні тезиположення (обґрунтування, докази на користь проблеми, яку досліджує автор тексту), г) заключні тези (основні результати, перспективи). Кожна теза становить висвітлює окрему мікротему (частину загальної теми тексту), визначає зміст наступної або підсумовує попередні тези. Формулювання кожної тези починають з нового рядка. Кожна теза містить самостійну думку, яка висловлюється в одному або кількох реченнях. Виклад суті ідеї чи положення здійснюється без наведення конкретних прикладів.

Анотація – короткі відомості про книгу, статтю, монографію з погляду призначення, змісту, виду, форми й інших особливостей.

Анотування – це процес створення анотації, аналітико-синтетичного опрацювання інформації, мета якого – отримання узагальненої характеристики наукового документу, що розкриває логічну структуру та найсуттєвіший зміст. Об'єктами анотування можуть бути наукова стаття, монографія, дисертація, підручники, наукові посібники тощо. Від інших вторинних текстів анотації відрізняються максимальною компактністю (до 500 друкованих знаків) і лаконічністю: анотація подає загальне уявлення про зміст першоджерела, але не розкриває подробиць змісту. Це є зручним, наприклад, для огляду наукових джерел у курсових і дипломних роботах. Скласти анотацію бажано з урахуванням її сигнальної та пошукової функцій, тобто анотація подає таку інформацію про документ, що допомагає встановити його основний зміст і призначення, мету, вирішити, чи варто звертатися до повного тексту праці.

У вищих навчальних закладах виконують такі наукові роботи: курсова, дипломна, магістерська роботи.

Курсова робота передбачає поглиблення й узагальнення знань з певної фахової чи професійно орієнтованої дисципліни (з окремих розділів або повного навчального курсу), розвиток дослідницьких навичок, спроможності самостійного осмислення наукової проблеми.

Дипломна робота – це навчально-наукове дослідження, що передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із базової фахової навчальної дисципліни та їх застосування для вирішення конкретних наукових і практичних завдань у відповідній галузі знань. Дипломна робота може бути поглибленою розробкою теми курсової роботи, а також виконувати функції підготовчого етапу до магістерського дослідження.

Магістерська робота (магістерська дисертація) – це кваліфікаційна самостійна науково-дослідницька робота, щомістить сукупність перспективних і актуальних проблем, відображає творчий потенціал виконавця, його вміння інтерпретувати різні концепції і теорії, здатність до творчого осмислення аналізованого матеріалу, ступінь володіння професійною мовою у

предметній галузі знання. Магістерська робота, виконана на основі ґрунтовного теоретичного дослідження, може становити підґрунтя для подальшої роботи над кандидатською дисертацією.

Окреслимо основні риси науково–навчального підстилю. Це стиль підручників, навчальних та методичних посібників, збірників завдань вправ, програм, курсів лекцій, словників, конспектів тощо. Наукову інформацію такий підстиль подає аргументовано й доступно для студентів чи учнів. Науково-навчальні тексти характеризуються дидактичною спрямованістю, ілюстраціями, логікою і стрункістю. Відбір матеріалу, зміст і форма навчальної літератури залежить від адресності: для вищої школи, середньої, інших типів шкіл.

Спільними ознаками підручника і навчального посібника є науковість, об'єктивність викладеного матеріалу; відповідність навчальній програмі; наступність і перспективність у процесі розгортання навчального курсу; доступність подання матеріалу. Водночас підручник містить весь обов'язковий зміст навчального курсу, а навчальний посібник доповнює підручник і містить лише ті модулі і теми, які, на переконання автора, потребують особливої уваги.

Науково–популярним підстилем пишуть тексти статей, есе наукових праць, інтерв'ю вчених, готують огляди наукової інформації. Завдання науково-популярної літератури – в доступній і зрозумілій нефахівцеві в цій галузі формі ознайомити з науковими знаннями. Наукові положення у таких текстах ілюструються прикладами. Натомість уникають спеціальних умовних позначень, символів, формул, складних схем. Замість вузькоспеціальних термінів пропонують загальновживану лексику, подають спрощені визначення. Для текстів властиві прості речення, рідше – складні синтаксичні конструкції.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Що таке академічне письмо? Який функціональний стиль обслуговує цей жанр?
2. Охарактеризуйте науковий текст. В чому полягають його особливості?
3. Якими основними категоріями характеризується науковий текст?
4. Які головні жанри академічних текстів Вам відомі?
5. Назвіть основні види наукових текстів та коротко опишіть їх.

Тема: Інтертекстуальність академічного тексту: оформлення посилань та цитувань

Мета вивчення

Набути знань та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 220 с.

План

1. Інтертекстуальність академічного тексту.
2. Посилання в науковому тексті.
3. Оформлення цитувань в науковому тексті.

Основний зміст

1. Інтертекстуальність академічного тексту

Категорія інтертекстуальності є обов'язковою для всіх текстів. Полем її реалізації стає текст, котрий складається з цитат та є результатом абсорбування та трансформації інших текстів. У межах нашого предмету розуміємо інтертекстуальність як різнобічний зв'язок тексту з іншими текстами за змістом, жанрово-стилістичними особливостями, структурою, формально-знаковим вираженням.

У мові науки інтертекстуальність – це ознака наукового дискурсу, в основі якої лежить опора на тексти першоджерел та їх концепти, без яких у принципі неможливе існування наукової

комунікації. У сучасному науковому дискурсі інтертекстуальність є суттєвим текстотвірним чинником, оскільки реалізує динаміку й наступність наукового знання в теоріях, концепціях, персоналіях.

Комунікативно-прагматична специфіка наукової мови зумовлює інший характер мовного вираження міжтекстової взаємодії порівняно із текстами художніх творів. У науковій комунікації неможливе існування прихованих, завуальованих натяків та має бути повна визначеність і однозначність у розрізненні свого й чужого знання. Тому в науковому викладі представлені тільки експліцитні та квазіекспліцитні маркери інтертекстуальності: цитати, посилання, непряма мова, фонові покликання, бібліографічний апарат, примітки і таке інше.

На відміну від художніх творів, переосмислення одного тексту іншим у науковому дискурсі не може бути безмежним з огляду на поняттєво-тематичні й логічні рамки конкретного наукового дослідження. І зовсім неможливим є повне перекодування претексту в новому тексті (наприклад, пародіювання). Навіть можливе значне дистанціювання текстів через негативно-критичне протиставлення поглядів і концепцій завжди має враховувати етичні норми наукового викладу й наступність науково-пізнавальної діяльності.

Інтертекстуальність може виявлятися у використанні прецедентних текстів. Прецедентність визначають як популярність, хрестоматійність, «попит» на цей текст як для мовної особистості, так і мовних груп. Прецедентними текстами для наукового дискурсу є твори класиків науки, відомі монографії та статті, широкоживані цитати. У кожній галузі існують певні тексти, які можна віднести до прецедентних з огляду на їх значущість для даної галузі.

Апелювання до думок, висловлювань, міркувань відомих учених, систематизація їхніх теоретичних положень, узагальнення досвіду з досліджуваного питання становить теоретичне підґрунтя наукової розвідки будь-якого жанру, робить її більш переконливою. «Інтертекстеми інтегруються до наукових текстів із різною метою й виконують різні функції: 1) підсилення власної наукової позиції, підтвердження ідей та гіпотез; 2) коригування вже наявної думки (погодження / непогодження); 3) відсилання реципієнта до першоджерела для подальшого більш детального ознайомлення із зазначеним текстом; 4) надання додаткової інформації реципієнту про той чи інший текст; 5) актуалізація сучасної наукової думки, що пов'язана з науковими ідеями попередників та ін.».

О. Михайлова виділяє такі функції інтертекстуальних зв'язків у наукових статтях: референтну (інформативну, експланативну, апелятивну), оцінну (критичну й емпатичну), етикетну і декоративну (ілюстративну та репрезентативну). Дослідниця розподіляє ці засоби на цитати (первинні й вторинні) й посилання (іменні, титульні, адресні, змішані), з одного боку, та одномовні, іномовні і символічні включення, з іншого.

Викладене підводить до висновку, що інтертекстуальність є необхідною умовою існування наукових творів, де посилання на інші тексти, аналіз концепцій інших авторів, їх цитування забезпечують необхідні умови достовірності та ґрунтовності дослідження і показують, з якими вченими автор хоче вступити в дискусію та погляди яких сприяють його власному викладу. Когнітивно-дискурсивна парадигма в лінгвістиці обумовила необхідність аналізувати дискурс з погляду когнітивних структур, які лежать у глибинах свідомості особистості. З огляду на це актуальності набуває питання про фреймову організацію дискурсу. Її основу становить здатність людської свідомості виділяти із явищ навколишньої дійсності, з потоку інформації певні загальні, достатньо стійкі ознаки, які регулярно повторюються в певному фоновому оточенні.

О. Галицька вважає, що «інтертекстуальний фрейм становить багатовимірний зв'язок окремого тексту з іншими текстами за лініями змісту, жанрових особливостей, структури, формально-знакового вираження». Жоден текст не може виникнути на порожньому місці, він обов'язково пов'язаний з уже наявними текстами. Усе, що було вже написано, є необхідною передумовою існування створюваних вербальних текстів, а значить, є системоутворювальним чинником при створенні мовленнєвого твору. Отже, інтертекстуальний фрейм є системоутворювальним фреймом наукового дискурсу і складається з таких слотів: цитата (запозичення) та посилання (умовні запозичення).

1) Пряме цитування як графічно маркована, тотожна джерелу форма реалізації інтертекстуальності становить відтворення певного фрагмента тексту-джерела у вторинному

тексті зі збереженням предикації тексту-джерела. Мета такого дослівного відтворення претексту – поінформувати реципієнта про працю інших дослідників, зазначення прізвищ яких свідчить про вияв поваги автора до дискурсивної спільноти;

2) непряме цитування (перифраза оригіналу). Непряме цитування як маркована, але не обмежена лапками форма інтертекстуальних утворень представлено непрямою мовою, як правило, з додатковим підрядним реченням

2. Посилання в науковому тексті

Усі звернення до так званого «старого знання» у наукових текстах супроводжуються вказівками на його джерела, тобто номінальними посиланнями, які, за потреби, дадуть змогу відшукати претекст та з'ясувати детальніше його основні положення, коректність оцінювання представлених у ньому результатів, перевірити вірогідність інформації, представлені у вторинному тексті. Посилання традиційно розглядається як вид інтертекстуального зв'язку, при якому у вторинному тексті вказується на певну формальну ознаку первинного тексту, тексту-джерела.

Розрізняють чотири групи посилань: іменні, титульні, адресні, змішані.

Поширеним видом посилань у досліджуваних текстах є іменні, у тому числі й автопосилання. Оскільки в основі концептуальної моделі наукового тексту – переконання адресата в істинності повідомлення, то посилання на імена авторитетних учених є тим ефективним риторичним засобом, що використовується з метою аргументації позиції автора й одночасно збільшує комунікативну глибину повідомлення, не змінюючи його структурної складності. Власні імена в текстах наукових статей дають можливість читачеві (та автору) систематизувати наукове знання та орієнтуватися в його фонді.

Адресні посилання – це такі посилання, що містять вказівку на рік, місце видання тексту-джерела і т. п.

Титульні посилання традиційно розглядаються як такі, що вказують на назву тексту-джерела.

Змішані посилання вказують на зв'язки між текстом наукової статті та текстом – джерелом посилання шляхом представлення його автора (авторів), назви, року, місця видання, що є найпоширенішими.

Формальне позначення цитат у наукових текстах визнано обов'язковим, тоді як серед посилань обов'язковому маркуванню підлягає лише їх змішаний різновид. Позначення іменних, титульних та адресних посилань факультативне і залежить лише від наміру автора. Формальні маркери посилань загальновідомі (квадратні та круглі дужки, цифри різних регістрів, шрифтові виділення) і зазвичай зумовлені видавничими вимогами.

Метою вживання таких маркерів інтертекстуальності є опертя на авторитетну думку як на вихідний момент для проведення власного дослідження і формування власних висновків. Наприклад, репрезентуючи актуальність дослідження, демонструючи інтелектуальне тло, автор посилається переважно на окремих учених, дослідницькі колективи, на власні попередні дослідження, теоретичний напрям, дослідницькі програми тощо.

Солідаризуємося з думкою про те, що інтертекстуальний комплекс, що запозичується, може зазнавати «настільки суттєвих трансформацій, що перетворюється на посилання на концепт, своєрідну алюзію». Тож можна стверджувати, що явище поліфонії охоплює не лише експліцитні форми включення іншого висловлення до авторського тексту, а й імпліцитні форми, маркерами яких є, наприклад, посилання.

Дослідники зазначають, що «прискорення темпів обміну інформацією в сучасному суспільстві приводить до того, що найбільш частотними засобами реалізації категорії інтертекстуальності у наукових текстах є посилання, усічені прямі цитати, введені за моделями прямої й підрядної прямої мови, і прямі цитати, «занурені» в авторське речення».

Вертикальний рівень встановлює зв'язки між текстом і знаковою системою, використаною для його створення. У дослідженому матеріалі виділено такі типи вертикальних міжтекстових зв'язків:

1) одномовний тип міжтекстових зв'язків пропонується вважати нульовим рівнем виміру інтертекстуальності, при якому встановлюються зв'язки між текстами, написаними однією мовою: За всієї неоднозначності термінів жаргонології Л. Ставицька вважає, що ця система «зосереджується на вивченні жаргонних субкодів, групових та професійних, що формуються в малих соціальних групах, згодом інтегруються у ширші людські спільноти», і стають органічними в системі кожної розвиненої національної мови. Більшість цитат і посилань у досліджених текстах статей належить саме до цього типу;

2) іншомовні зв'язки тексту: цитата чи посилання на авторський текст іншою мовою. Такі міжтекстові зв'язки є відношеннями, які пов'язують текст наукової праці з іншою природною мовою.

3. Оформлення цитувань в науковому тексті

Посилання на першоджерела зародилися в далекій давнині. У середньовіччі релігійна схоластична філософія була просто немислима без посилань. Усе це визначило його як джерело знання авторитету, посилання на який забезпечувало гарантії істини міркувань.

У науковому дослідженні неможливо обійтися без посилань, тому що вони виконують у ньому кілька функцій:

1. Інструментальну, яка виражається в тому, що посилання виступають засобами опису об'єкта, предмета, виявлення проблеми, формулювання гіпотез, тобто інструментом дослідження.

2. Кон'юнктурну, яка полягає в тому, що вони використовуються через популярність цитованих джерел і знання їх повинне демонструвати компетентність ученого, особливо якщо авторами робіт, що цитуються, є відомі дослідники і/або від них залежить доля наукового дослідження, у якому вони виступають як рецензенти, опоненти і т.ін.

У процесі цитування існує кілька проблем, що перешкоджають підвищенню ефективності наукового цитування. Г.М.Добров і О.О.Корінний виділили такі специфічні фактори, що впливають на цитування:

1. Вплив типу документа. Оглядові і навчальні статті мають, як правило, більшу бібліографію, ніж спеціальні наукові повідомлення. Ці статті можна цитувати частіше, тому що в них викладається матеріал систематизований і в більш доступній формі.

2. Дата публікації матеріалу. Щойно опубліковані матеріали і ще "не засвоєні" споживачем, а також ті, що видані давно й містять застарілі відомості, цитуються звичайно рідше, ніж опубліковані порівняно недавно.

3. Самоцитування автора. Іноді цитуються роботи, що не стосуються теми.

4. Цитування на основі списків бібліографії без звертання до оригіналу.

5. Цитування з кон'юнктурних мотивів. Використання авторитету вченого, згадування "модних" робіт і напрямів досліджень, демонстрування ерудиції і т.ін.

6. Нерозуміння ідей колегами. Наслідком цього є відсутність посилань на публікації, що містять такі ідеї.

7. Наявні традиції цитування. Вони не передбачають посилань на нові й перспективні форми зв'язку, що здобувають усе більшу питому вагу (особисті контакти, листи, препринти, рукописи, неопубліковані звіти і матеріали заходів науково-технічної пропаганди).

8. Мовні бар'єри, що перешкоджають поширенню наукової інформації.

9. Малі тиражі публікацій.

При цьому для дослідників істотним є знання типу посилань, які можна класифікувати за кількома аспектами: 1) залежно від змісту посилання (що цитують?); 2) через цитування (чому цитують?); 3) за типом джерела цитування: посилання на журнальні статті, книги, звіти, збірники доповідей і т.ін.; 4) за авторитетністю і науковою значущістю того, що цитується, і документа, що цитує.

При написанні наукової праці обов'язково потрібно давати посилання на кожну цитату, запозичену думку, цифру, приклад - на того автора, у якого вони запозичені. Відсутність посилань змушує розглядати роботу як плагіат, а зведення її до посилань - як реферат. Наявність посилань характеризує етику дослідника, його порядність стосовно наукового співтовариства.

Посилання в тексті на літературне джерело даються в квадратних дужках. При цьому перша цифра вказує номер літературного джерела в наведеному наприкінці роботи списку використаних джерел, а друга цифра вказує ту сторінку, з якої запозичена цитата, цифра, факт і т.ін. Наприклад [13, с. 34] означає посилання на 34 сторінку джерела № 13. У тому випадку, якщо точність цитування не є істотною, а важлива сама думка, запозичена в автора, то авторський текст викладається вільно в межах думки, що цитується, але посилання все одно дається. При огляді літератури з досліджуваної проблеми може застосовуватися посилання на все джерело.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Що таке інтертекстуальність? Як Ви розумієте це поняття?
2. В чому полягає призначення інтертекстуальності?
3. Що таке пряме посилання?
4. Які види посилань в наукових текстах Вам відомі?
5. Що таке цитування? Як правильно його оформлювати?

Тема: Змістове наповнення та структура академічного тексту

Мета вивчення

Набути знать та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 220 с.

План

1. Загальні вимоги до наукового тексту.
2. Структура наукового тексту.
3. Композиція наукового тексту.
4. Елементи наукового тексту.

Основний зміст

1. Загальні вимоги до наукового тексту

Наукова праця являє собою особливий жанр текстів. Вона поєднує у своєму складі наукове дослідження з його обґрунтуванням. Це визначає ту обставину, що в першій частині роботи дається характеристика сучасного стану досліджуваної галузі науки, викладаються теоретичні й методологічні положення наукового дослідження, дається характеристика його основних етапів й

отриманих результатів. На наступних сторінках дається обґрунтування вирішення сформульованої раніше проблеми і наводяться результати й напрями їхнього впровадження.

При написанні наукової праці необхідно враховувати такі обставини:

1. Текст роботи має бути чітко структурованим, поділятися на розділи і параграфи. Більш дрібні форми дроблення тексту не мають сенсу, оскільки на малій кількості сторінок досить важко викладати матеріал. Потрібно прагнути того, щоб кожен розділ роботи являв собою самостійне наукове дослідження з деякої складової загальної проблеми, щоб кожна складова була викладена в тексті і щоб одночасно текст був цілісним, а не фрагментарним.
2. Крім розподілу тексту на розділи і параграфи, він має більш деталізований розподіл на значеннєві частини, абзаци і речення, що вимагають спеціального пророблення. Варто пам'ятати, що надмірне дроблення тексту утрудняє його сприйняття. Тому всі абзаци мають бути обґрунтованими і зводитися до викладу однієї думки. Споріднені думки, присвячені одній темі, можуть утворювати елементарну рубрику тексту і т.ін.
3. Текст роботи має відрізнятися композиційністю. Термін "композиція" означає зіставлення, додавання, сполучення, поєднання в єдине ціле у певному порядку, співвідношення сторін, що разом складають (компонують) визначену форму. При цьому таке складання частин, додавання елементів у певному порядку, їхній взаємозв'язок забезпечують перехід створюваного в гармонію цілого. Теорія композиції висуває такі вимоги до тексту роботи, як цілісність, закінченість, симетричність, ритмічність.
4. Текст не має бути декларативним. Для того щоб зробити висновки про який-небудь процес або явище, обов'язково потрібно застосувати деякі аналітичні процедури: порівняти об'єкти між собою, виявити специфіку, знайти тенденцію (до зростання, стабілізації, зниження) і т.ін. Текст роботи вимагає логічно-послідовного викладу.
5. Сприятливі можливості для написання роботи створює системний підхід, що забезпечує текст системною логікою. Виклад тут значно полегшується, тому що змушує шукати особливості складу, структури системи, виділяти її зовнішні і внутрішні функції, шукати системоутворюючі фактори.
6. Написання наукової праці з погляду творчого підходу аналогічне написанню шкільного твору з літератури. Якщо учень добре вивчив і обміркував літературні джерела, узагальнив свої спостереження, сконцентрував життєвий досвід, то запускаються творчі механізми осяяння, і текст починає складатися сам собою. Це досить часто не відбувається у дорослих людей, оскільки процес створення вони намагаються замінити процесом інтегрування чужих думок, а нерідко - механічним "склеюванням" шматків чужого тексту.
7. При викладі матеріалу необхідно уникати понять, які не можна однозначно інтерпретувати. Таких понять у мові нагромадилося досить багато. Головне лихо від них у тому, що вони тільки створюють ілюзію вирішення проблеми. До цих понять варто віднести такі вислови, як "підвищити", "розширити", "поліпшити", "активізувати", "реформувати". Вживання цих понять обов'язково вимагає конкретизації: як, яким шляхом це можна зробити.
8. Цифри і факти в тексті можуть вигідно вирізняти його серед інших, а можуть виступити і його істотним недоліком. Перший випадок спостерігається тоді, коли цифри вживаються вдало, всебічно осмислюються, а другий - коли текст ними переповнений і висновки не впливають із набору фактів.
9. У тексті не має бути повторів. Це особливо стосується заключних висновків і практичних рекомендацій. Нерідко магістранти і дисертанти безпосередньо переносять висновки розділів роботи в її висновок. Це неприпустимо. При написанні висновку автор повинен вийти на новий рівень систематизації й узагальнення пропонованих висновків і рекомендацій.
10. Текст має бути завершеним, являти собою деяку цілісність. Для текстів низької якості характерна фрагментарність, яка є ознакою відсутності цілісності.
11. Науковий текст, як правило, позбавлений авторського "Я", що відходить на другий план і досить часто заміняється "Ми" для того, щоб краще відобразити авторську позицію. Але найкраще в тексті використовувати безособову форму викладу.
12. Науковий текст має відрізнятися стислістю і ясністю викладу, відповідати сформованій формулі "Думкам просторо, а словам тісно". Ця вимога передбачає запобігання повторам,

багатослівності, неточним зворотам, непотрібним словам, значеннєвим асоціаціям і т.ін. Він повинен бути максимально точним і чітким. Особливо сильно псують якість тексту канцеляризми, що додають текстові казенності, і тавтологія, тобто повторення того самого, тільки різними словами.

13. Значне поліпшення тексту наукової праці спостерігається тоді, коли автор спеціально перечитує текст із погляду стилю викладу, мови, його літературної якості. Для цього необхідно звернути особливу увагу на його редагування, внесення виправлень і змін. При побудові пропозицій потрібно прагнути до їх стислості й узгодження відмінків.

Суттєвим недоліком текстів багатьох наукових робіт, особливо тих, які належать авторам-початківцям, є те, що такі тексти несуть на собі печатку процесу дослідження, що, як відомо, пов'язане з помилками, тимчасовими припущеннями, вивченням додаткової літератури. У цьому плані методично корисною може бути рекомендація перевіряти створені тексти на їх відповідність сформованому плану викладу, усім його пунктам, підпунктам, питанням.

Оформлення наукової праці має цілком відповідати вимогам, що ставляться до наукових рукописів перед друком. Відповідно до них наукова праця друкується за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого папера формату А4 через два інтервали між рядками до 30 рядків на сторінці. Мінімальна висота шрифту не повинна перевищувати 1,8 мм. Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве - не менше 20 мм, праве - не менше 10 мм, верхнє - не менше 20 мм, нижнє - не менше 20 мм. Шрифт друку має бути чітким, рядок - чорного кольору середньої жирності. Чіткість друку тексту повинна бути однаковою.

У загальний обсяг роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці і рисунки, що займають цілком площу сторінки. Але всі сторінки роботи підлягають наскрізній нумерації.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, що включається до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться, а на наступних сторінках номер проставляється в правому верхньому куті сторінки без крапки наприкінці номера.

2. Структура наукового тексту

За найзагальнішого підходу науковий текст складається з трьох частин: постановочної, дослідницької і заключної.

У постановочній частині тексту визначаються проблема, мета і завдання, гіпотези і методи дослідження, а також відзначається зв'язок даного дослідження з іншими дослідженнями.

Дослідницька частина тексту дає опис проведеного дослідження й отриманих результатів.

У заключній частині тексту робляться висновки і даються рекомендації для проведення подальших наукових досліджень і використання результатів у практичному житті.

Науковий текст являє собою своєрідну суміш кількох різновидів простих текстів: оглядового, методологічного, емпірико-фактологічного, теоретичного, пояснювального і додаткового.

1. Оглядовий текст, що являє собою огляд наукової літератури з досліджуваної проблеми. Головне призначення оглядового тексту в тому, щоб забезпечити наукове обґрунтування предмета дослідження, установити межі цього дослідження, показати ступінь невивченості його окремих складових.

2. Методологічний текст як опис принципів, підходів, парадигм, методів та інших складових інструментарію дослідження. Цей текст слугує для обґрунтування й опису специфіки методології проведеного дослідження. Наявність цього тексту є гарантією проведення дослідження, яке відображається текстом.

3. Емпірико-фактологічний текст містить у собі опис фактологічної бази дослідження, класифікації й узагальнення фактів. Фактологічна база кожного дослідження характеризується своїми складовими, щонайменше бути чітко визначені. При цьому обов'язкове обґрунтування правомірності використання цих фактів у даному дослідницькому контексті. Наприклад, у низці випадків використовуються дані статистики проведених іншими дослідниками соціологічних

досліджень. Важливо обґрунтувати можливість оперування цими даними в проведеному дослідженні.

4. Теоретичний текст, у якому дається виклад теоретичних аспектів бачення предмета дослідження, його пояснення з погляду сформульованих закономірностей, тенденцій, понять тощо.

5. Пояснювальний текст, що являє собою вербальну структуру, яка призначена для пояснення положень інших видів тексту. Це, по суті, різні примітки і пояснення, а також введення звітів, монографій, дисертацій, різні словники базових і додаткових понять, пояснення таблиць, діаграм, схем, планів, графіків, формул тощо.

6. Додатковий текст. Він може включати додаткові аргументи, унікальні факти, схеми, графіки, статистичний матеріал тощо. Звичайно додатковий текст розміщується в додатках до дисертації, звіту або монографії.

7. Вторинний текст. Прикладами вторинних текстів є анотації, реферати, конспекти, огляди, рецензії. Особливістю вторинного тексту є згортання й розгортання інформації. Основними видами згортання інформації є реферування, конспектування та фрагментування. Анотація дає інформацію про тему та задум, предмет розгляду для широкого кола читачів, реферат забезпечує відображення основних ідей тексту, фрагментування виокремлює в первинному тексті окремі інформаційні блоки. Розгортання інформації реалізується шляхом підготовки оглядів, критичних статей, рецензій, експертних оцінок. Призначення рецензії в оцінюванні первинного тексту, огляду - у забезпеченні зведеної характеристики кількох первинних текстів.

Найменшою одиницею наукового тексту є абзац, що не має бути довгим. Досвідчені дослідники підтверджують, що для оптимального сприйняття він має містити 7 плюс - мінус 2 окремих висловлення. Мистецтво підготовки наукового тексту полягає в тому, щоб не тільки рельєфно відобразити окремі складові наукового тексту, а й інтегрувати їх у цілісність.

3. Композиція наукового тексту

Структурними компонентами наукового тексту, який створюють, є вступ, основну частину і висновки.

У вступі подають обґрунтування актуальності дослідження, визначають предмет, мету, завдання, теоретичне і практичне значення роботи. В основній частині - методику і техніку дослідження, пошук способів вирішення проблеми, доказ концепції, ідеї. Висновки містять результати виконаної роботи, перспективи подальшого дослідження. Усе це становить композицію наукового тексту.

Заголовок наукового тексту відображає задум автора, визначає межі інформації, яку має подати автор.

Заголовок наукового тексту – інформативна одиниця, що відображає тему поданого твору і відповідає змісту тексту.

Кількома словами, одним реченням необхідно не лише передати основний зміст наукового тексту, а й зацікавити читача.

Назви розділів та їх змістове наповнення повинні відображати завдання наукового дослідження. Важливо, щоб назви розділів і параграфів вибудовувалися в певну логіку: загальна характеристика й аналіз проблеми, потім обґрунтування авторських теоретичних позицій і підходів до її вирішення, можливі способи вирішення, перевірка підходів.

Тема (назва, заголовок) дипломної (магістерської, кандидатської) роботи не має бути занадто широкою й водночас занадто вузькою. Однак, зрозуміло, чим менше слів у назві теми, тим вона ширша, охоплює більш широку галузь знань. І навпаки – чим більше слів у назві, тим тема стосується більш вузької галузі.

Композиція залежить від плану наукової роботи.

План - короткий запис, що відображає послідовність викладу думки, розкриває зміст тексту і відновлює його в пам'яті.

План - це каркас майбутньої праці. Важливі ознаки плану – чіткість, логічність і лаконічність у формулюванні пунктів. План наукового текстускладають з урахуванням таких принципів:

- встановлення структури тексту (вступ, основна частина, висновки);
- визначення головної думки кожної частини;
- з'ясування важливих питань у межах кожної частини;
- формулювання пунктів і підпунктів плану, що становлять логічну єдність.

Розрізняють прості і складні плани, робочі плани, плани-проспекти. Простий план складається з основних пунктів-тем, що викладені послідовно і відображають логіку тексту. Складний план містить основні пункти і підпункти, які конкретизують і деталізують зміст пунктів.

За мовним оформленням плани бувають питальними (у вигляді логічних питань), називними (у формі називних речень), тезовими (у вигляді тез), цитатними (в якості пунктів плану використовуються речення з тексту).

Робочі плани складають упродовж виконання кваліфікаційної наукової роботи. Тут у загальних рисах подається характеристика предмета дослідження, перелік завдань за схемою: історія – теорія – практика і потребують розв'язання. Визначають необхідну кількість розділів, підрозділів та їх найменування. У процесі виконання наукової роботи такий план декілька разів уточнюють і доповнюють.

Логіку наукового дослідження допомагає зрозуміти графічне оформлення плану. Це рубрикація тексту, нумерація і називання розділів, підрозділів (параграфів), додатків тощо.

«Обличчя» наукового тексту – це його вступ. Цей складник композиції виконує функцію програми дослідження. Робочий варіант вступу має бути написаний вже на початку виконання цілісної наукової роботи. А остаточно його варто оформляти на заключному етапі роботи, коли вже достатньо повно будуть виявлені її результати відповідно до поставлених завдань.

Схема побудови вступу наукової роботи стандартна:

- обґрунтування актуальності наукової проблеми;
- характеристика наявних за цією темою теоретичних і практичних досліджень, історія питання;
- виділення предмета дослідження, мети, завдань, гіпотези;
- обґрунтування використаних методів.

В огляді літератури подають наукові джерела, що висвітлюють історію розвитку проблеми: теоретичні роботи, які повною мірою чи частково розкривають проблему, виокремлюють потребу у власному дослідженні.

Мета дослідження – це уявлення про результат роботи. Мету визначають на основі більш конкретного, детального опису теми дослідження.

Завдання дослідження в сукупності повинні давати уявлення, що слід зробити для досягнення мети. У науковій роботі формулюють, як правило, від 3 до 5–7 завдань.

Для досягнення поставленої мети і розв'язання завдань у роботі виокремлюють методи. Це шляхи, способи досягнення поставленої мети і завдань дослідження, своєрідні науково обґрунтовані алгоритми застосування визначених, у т.ч. розумових дій та операцій для пізнання предмета дослідження. Вибір методу залежить від предмета дослідження, спеціальності, за якою виконується наукова робота, а також від дослідницької мети. Методи дослідження автор наукової роботи обирає, консультуючись з науковим керівником.

Наукова новизна дослідження. Наукова робота обов'язково має бути скерована на одержання нових знань в обраній галузі. Наукове положення має читатися і сприйматися однозначно. Не бажано вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації.

Практичне значення дослідження. У цьому пункті вказують на практичну користь отриманих результатів дослідження в навчальному закладі чи на виробництві. В основній частині роботи викладають теоретичні основи і коротку історію поставленої проблеми, розглядають отримані результати, пропонують об'єктивний аналіз зібраного матеріалу, роблять узагальнення. Така інформація становить зміст двох чи більше розділів. Назви розділів та їх змістове наповнення повинні відображати завдання наукового дослідження. Кожний розділ починається із нової

сторінки. У кінці кожного розділу формують висновки зі стислим викладом наведених результатів, а також подають посилання на праці автора з теми, що досліджується.

Висновки, що завершують кожний розділ, повинні впливати із сутності результатів проведеної роботи.

Важлива вимога до загальних висновків – стислість, чіткість, ґрунтовність. Відповідно узагальнюють власні спостереження, оцінюють результати, одержані під час дослідження, вказують ступінь досягнення поставленої мети, виконання завдань, пропонують рекомендації стосовно практичного використання здобутих результатів.

Додатки не є обов'язковим елементом наукової роботи, однак їх залучення підвищує рівень довіри до результатів дослідження. У додатки включають додаткові (проміжні) ілюстрації або таблиці, проміжні математичні вирази, алгоритми, програми робіт, методики, актив провадження і т.д. Кожний наступний додаток починають з нової сторінки і позначають послідовно літерами української абетки за винятком Г, І, Є, І, Й, О, Ч. Їх обсяг не входить в обсяг основної роботи.

4. Елементи наукового тексту

Ілюстрації. Ілюстративний матеріал наукового дослідження - це комплекс зображень, що безпосередньо пов'язані з тими чи іншими етапами, змістом і методами наукових досліджень. Основними видами ілюстративного матеріалу в науковому тексті є креслення, технічні рисунки, схеми, фотографії, репродукції, діаграми, карти і графіки. Призначення таблиць, графіків і діаграм у тому, щоб подавати точну інформацію для підтвердження кількісних взаємозв'язків між явищами. Малюнки і фотографії слугують для ілюстрації якісних (але не кількісних) аспектів дослідження. Призначення їх також у наочності подання й інтерпретації фактів.

Підпис під ілюстрацією повинен включати чотири основних елементи: найменування графічного сюжету з його порядковим номером, тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст стислої характеристики зображеного, а також експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, що виносять з відповідним супровідним текстом.

Ілюстрації необхідно подавати в науковій праці безпосередньо після тексту, де вони вперше згадуються, або на наступній сторінці. Вони нумеруються послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації. Наприклад, "Мал. 1.2" означає другий рисунок першого розділу.

Подібним чином нумеруються і таблиці. Наприклад, "Таблиця 1.2" означає другу таблицю першого розділу. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку слово "Таблиця" і номер її вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над 23 іншими частинами пишуть слова "Продовження табл." і вказують номер таблиці, наприклад "Продовження табл. 1.2". Аналогічно ведеться і нумерація формул, що пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад (3.1) - перша формула третього розділу.

Таблиці. У науковому тексті часто використовують таблиці, що виступають способом подання матеріалу. За формою таблиця - це вертикально і горизонтально упорядковане розміщення тексту відповідно до деяких заголовків. Таблиця слугує для розміщення як текстового, так і цифрового матеріалу.

Список використаних джерел. Список використаних джерел - найважливіший елемент бібліографічного апарату наукового дослідження. Він міститься наприкінці роботи, але готується на самому початку її написання. При цьому потрібно постаратися скласти найбільш повний список тих джерел, що використовувалися в роботі. У списку не повинно бути зайвих, "модних" робіт, а включаються такі їх види:

1) основні державні документи, Конституція України, закони України, укази Президента України, постанови Верховної Ради України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, доповіді і виступи державних діячів України;

2) наукові монографії, присвячені об'єкту дослідження і деяким аспектам предмета, що вивчається;

3) наукові монографії, що розглядають ті чи інші аспекти предмета дослідження;

4) наукові статті в журналах, що висвітлюють ті або інші аспекти предмета дослідження;

5) літературні джерела, що дають характеристику тим методам дослідження, що застосовуються при проведенні дослідження;

6) документи державної статистики, архівів, звіти соціологічних та інших досліджень, документи і звіти місцевих органів державної влади і місцевого самоврядування, що містять аналізовану інформацію;

7) публікації в засобах масової інформації (газетах, журналах, Інтернеті), що акцентують проблему або вказують на способи її вирішення;

8) зарубіжні публікації на іноземних мовах з тих або інших аспектів наукової праці;

9) власні публікації автора роботи.

Бібліографічний опис дисертації оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Список літератури має самостійну нумерацію в порядку цитування або за алфавітом прізвищ авторів чи перших слів назв, якщо автори не зазначені.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. У чому виражається специфіка наукового тексту?
2. Обґрунтуйте вимоги до наукового тексту.
3. Які основні складові наукового тексту?
4. Який порядок оформлення ілюстрацій?
5. Яке призначення таблиці в тексті?
6. Як формується список використаних літературних джерел?

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття № 1

Тема: Засади вищої освіти. Основні поняття, підходи і завдання курсу. Формування академічної культури

Мета вивчення

Набути знань та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після практичного заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 220 с.

Питання заняття

1. Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні.
2. Сутність і структура процесу навчання.

3. Закономірності та принципи дидактики вищої школи.
4. Науково-дослідна робота студентів.
5. Основні засади академічного письма.

Завдання

1. Складіть порівняльну характеристику системи вищої освіти в Україні і будь-якої країни Європи. Які є переваги і які недоліки.
2. Знайдіть та прокоментуйте нетипові методи вищої освіти в світі.
3. Сформулюйте традиції академічного спілкування та міжнародний досвід.
4. Запропонуйте свої заходи щодо покращення вищої освіти в Україні.

Заняття № 2-4

Тема: Академічна доброчесність і її порушення. Кодекси честі

Мета вивчення

Набути знать та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після практичного заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 220 с.

Питання заняття

1. Академічна доброчесність як запорука якісної вищої освіти.
2. Академічна нечесність та методи її запобігання. Західний досвід запобігання недоброчесності

3. Авторське право. Об'єкти авторського права.
4. Інтелектуальна власність. Правила використання об'єктів інтелектуальної власності.
5. Поняття плагіату та самоплагіату. Види плагіату.
6. Українське законодавство про авторське право і плагіат.
7. Діяльність української спільноти «Дисергейт» у протидії і запобіганні плагіату в наукових роботах.
8. Етичні кодекси науковців. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти.
9. Сервіси для перевірки академічного тексту на плагіат (Unicheck, plagiarisma.net, copyscape.com, quetext.com тощо).

Завдання

1. Наведіть приклади академічної недоброчесності в США та країнах Європи (на прикладі наукових текстів). Які заходи були вжиті до таких науковців?

2. До виділених слів доберіть синонімічні:

Суттєві зауваження; справедлива думка; усунути протиріччя; розмір капіталовкладень; мене турбує таке питання; обов'язково прийду; дійсно так; минулого року; по суті, це одне і теж; спрямовувати в потрібне русло; одноставно ухвалити

3. Виберіть правильний варіант із запропонованих у дужках і запишіть. Обґрунтуйте свій вибір.

1. *“На сьогодні жителі України є одними з найзапекліших (курців, паліїв) в Європі - в нашій державі (курять, палять) близько 40 % осіб працездатного віку - тобто понад 12 млн. громадян” (3 журн.).* 2. *“Алергія (на ліки, до ліків, від ліків) складає 6 - 20% від усіх лікарських ускладнень” (3 журн.).* 3. *“Корпус А блок 4” - це трилер про людей, які не мають імунітету (до хвороб, проти хвороб)” (3 Інтернету).* 4. *“Щеплення (проти, від) поліомієліту починають робити уже в три місяці, повторюючи потім цю процедуру декілька разів” (3 Інтернету).* 5. *“Мед, віск та прополіс - чудові ліки (проти, від) багатьох хвороб” (3 журн.).* 6. *“У книзі І. Б. Беляєва “Як зберегти зуби здоровими” даються ефективні рекомендації (по профілактиці, з профілактики, щодо профілактики) захворювань зубів” (3 Інтернету).* 7. *“Що ж до (лікарських, лікувальних, лікарняних) рослин, то вони ростуть всюди, умій тільки їх знаходити з-поміж бур'янів” (О. Гончар).* 8. *“(Лікарська, лікувальна, лікарняна) фізкультура успішно застосовується при різноманітних захворюваннях” (3 журн.).* 9. *“Основний напрямок діяльності медичного центру САНДРА - виробництво (лікарсько-косметичної, лікувально-косметичної, лікарняно-косметичної) продукції-” (3 Інтернету).* 10. *“Аптечний кіоск - це структурний підрозділ аптеки, який створюється на підприємствах, установах та організаціях для роздрібної торгівлі готовими (лікарськими, лікувальними, лікарняними) засобами, що відпускаються без рецепту лікаря” (3 журн.).* 11. *Йому часто (дошкуляла нежить, дошкуляв нежить), і через те важко було зрозуміти, що саме він говорить (3 Інтернету).*

4. Наведіть приклади авторського права відомих науковців України.

5. Наведіть приклади об'єктів права інтелектуальної власності відомих науковців України.

6. Наведіть приклади порушення авторського права в Україні та закордоном. Які заходи щодо запобігання цьому були вжиті?

7. За допомогою сервісів Unicheck, plagiarisma.net, copyscape.com, quetext.com тощо перевірте 5 наукових текстів на плагіат. Який відсоток плагіату був знайдений?

8. З чим пов'язаний такий стрімкий розвиток плагіату у світі? Запропонуйте новітні особисті методи щодо запобігання плагіату.

9. Із поданих в дужках слів виберіть потрібне.

1. *Фонд (рідких; рідкісних) видань Наукової бібліотеки ОНУ - один з найбільш представницьких серед аналогічних фондів України.*

2. *(Виключну; виняткову) цінність бібліотеки ОНУ становлять видання 15-17 ст. , кількість яких досягає 100 тис. одиниць.*

3. *Бібліографічні (показники; показники) поділяються за хронологічною ознакою і за змістом бібліографічного матеріалу.*

4. *Вхід до бібліотеки тільки за наявності читацького (білета; квитка).*

5. Гордістю колекції Української державної бібліотеки є перша публікація (пам'ятника; пам'ятки) давньоруської літератури “Слова о полку Ігоревім”, яка вийшла під назвою “Ироническая песнь о походе на половцев.”

Заняття № 5-6

Тема:

Академічне письмо як один із різновидів наукового спілкування. Основні категорії академічного тексту. Види академічних текстів

Мета вивчення

Набути знань та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після практичного заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 220 с.

Питання заняття

1. Академічне письмо як один із різновидів наукового спілкування.
2. Основні категорії академічного тексту. Інформативність, членованість, зв'язність, лінійна послідовність, цілісність, перспекція, модальність, завершеність як основні категорійні ознаки академічного тексту.
3. Єдність організації тексту і принцип тріади. Моделі академічного тексту (гамбургер-модель, центральна модель базового академічного письма, риторична тріада).
4. Види академічних текстів. Курсова, бакалаврська, магістерська роботи, їх складові, спільні та відмінні риси. Мета та етапи написання.
5. Види академічних текстів: тези, наукова стаття, анотація.
6. Види академічних текстів. Поняття монографії, дисертації, автореферату.

7. Види академічних текстів: рецензія, відгук, їхня відмінність та призначення.

Завдання

1. Визначте підстиль наукового стилю в наведених фрагментах тексту:

А) *Період існування первісного суспільства за часом був найтривалішим в історії людства. За найновішими даними, він бере початок не менш як півтора мільйона років тому. В Азії та Африці перші цивілізації виникли на межі IV-III тис. до н. е., в Європі та Америці - в I тис. до н. е. Періодизація історії первісного суспільства є складною і поки ще не вирішеною науковою проблемою.*

Найдавніші знахідки предків людини підтверджують той факт, що на теренах Центральної та Східної Європи відбувалися складні процеси еволюції людини. Найдавніші залишки давньої людини (гомінідів) зафіксовані на території Чехії (Пржезлетіце). За допомогою алеомагнітного методу вони датовані періодом 890-760 тис. років тому.

Б) *Якось у Франції, під час розкопок, археологи звернули увагу на уламок бичачого ребра, на якому помітили подряпини, що правили за позначки. Так давні люди вели рахунок. Що саме намагалися рахувати наші предки, ми вже ніколи не дізнаємося, але, без сумніву, ця знахідка свідчить про те, що первісні люди вміли вести обрахунки, тобто вони володіли початками математичних знань.*

Звичайно, поява первісних знань відбулася не одразу. Минули десятки тисяч років, перш ніж стародавні люди стали придивлятися до зоряного неба, що сприяло розвитку астрономічних знань.

В) *Мова первісних людей була дуже бідною, вона складалася з небагатьох слів. Значення у кожного такого слова були нечіткими, їх супроводжували рухами, які допомагали людям порозумітися. Рухами вказували: «Піди туди!», «Візьми оце!», «Допоможи підняти!» Та проходили століття, змінювалися люди, вдосконалювалися й мови, яких на той час уже було багато. Не одразу мови різних народів стали такими, як вони є сьогодні. Так, наприклад, ми звикли міряти відстань метрами й кілометрами і думаємо, що так було завжди. А дві тисячі років тому германці не знали інших мір, ніж людські кроки. Вони казали: «Ліс тягнеться на дев'ять днів шляху для хорошого пішохода». Пізніше відстань міряли вже не ногами людини, а ногами коня: «Звідси до берега моря десять днів верхового шляху». Змінювалися уявлення людей про оточуючий світ, змінювалися й слова у мовах різних народів.*

Г) *Близько 100 тис. років тому в житті первісних людей відбулися значні зміни. На Європу насунувся великий льодовик. Навколишній світ, до якого люди звикли й пристосувалися, змінився. Замість слонів, гіпопотамів і тигрів з'явилися величезні мамонти, печерні ведмеді, північні олені та інші пристосовані до холодів тварини. У цей час «великих випробувань» первісним людям довелося вчитися виготовляти одяг, розпалювати вогнище, будувати житло. Помітно вдосконалилися кам'яні знаряддя праці: з'явилися ножеподібні пластини, списи-дротики зі спеціальними загостреними кінцями, вироби з кісток і рогу тварин.*

Г) *Перетворення людиноподібної мавпи на людину сучасного типу називають антропогенезом. Цей процес вивчає наука антропологія. На жаль, докладно з'ясувати, як відбувалося перетворення людиноподібної мавпи на людину сучасного типу, неможливо, бо археологічні знахідки нечисленні й не дають цілісної картини розвитку первісної людини. Але можна твердити, що антропогенезу сприяли певні умови та чинники. Передусім – вплив природи. Близько 3,5 млн. років тому в північній півкулі відбулося значне похолодання і частину її території вкрив льодовик. Похолодання супроводжувалося зменшенням кількості опадів і площі океанів та морів. Ліси в Африці поступилися місцем степам. Людиноподібна мавпа, пристосовуючись до життя на відкритій місцевості, змушена була випростатися. Піднявшись над травою, вона краще бачила як ворогів, так і здобич.*

Д) *Досліджено співвідношення політики та релігії як диференційованих форм інституалізації суспільства в єдиному соціокультурному просторі, виявлено еволюційні зміни у взаємодії політичних і релігійних структур, що репрезентують провідні тенденції сучасного розвитку духовного життя. Визначено головні тенденції у взаємовідносинах політики та релігії у*

період трансформації суспільства: політизація церковно-релігійного середовища та десекуляризація культурно-політичної сфери. Показано суперечливість духовного життя в епоху глобалізації, що концептуально виокремлює єдність та взаємоперехід протилежностей духовного життя у формі секуляризації (політизації) та десекуляризації (сакралізації) суспільної свідомості. Обґрунтовано, що протилежність тенденцій секуляризації - десекуляризації по-різному проявляється у різних сферах духовності, відображуючи у теоретичній свідомості історичні форми єдності або протистояння у взаємовідносинах між церквою та державою.

2. Визначте жанр наукового тексту. Знайдіть терміни. Відредагуйте наведений текст.

СУЧАСНІ ЗМІ ТА ПРОБЛЕМА ЕКОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Серед сфер людської діяльності ми зупинимось на засобах масової інформації, які створили комунікаційні мережі світового масштабу. Тому значно зростає роль ЗМІ не тільки як могутнього засобу комунікації, а й способу активного впливу на інтелект людини, формування певної духовності, культури.

Останнім часом питання актуальності дотримання літературних мовних норм в ЗМІ набуває найбільшої гостроти. Загальновідомо, що мова засобів масової інформації: радіо, преси, телебачення – є різновидом літературної мови, де дотримання літературних мовних норм є обов'язковим. Але, на жаль, сьогодні ми бачимо інше – дедалі більше навмисно порушуються норми літературного слововживання у мові преси, радіо, телебачення. Загальнолітературні слова замінюються просторічними, діалектними, невиправданими запозиченнями тощо.

Найгірше те, що ігноруються терміни – слова з найбільш вузьким значенням, що називають конкретні поняття науки або техніки, - які замінюються або діалектизмами (аеродром – літовище, антена – ловичка, штенсель – притичка і т.д.), або просторіччям, застарілими словами (госпіталь – шпиталь, коефіцієнт – сочинник, масштаб – мірило), або полонізмами (поїзд – потяг, трубка телефонна – слухавка, труба – рура тощо).

Виходячи з вищезазначеного, ми вважаємо, що тема нашого дослідження є актуальною і має певне практичне значення. Мета дослідження - виявити та проаналізувати міру дотримання лінгвістичних норм у мові сучасних вітчизняних ЗМІ. Основним об'єктом дослідження обрано мову каналів "1+1", "УТ-1", "СТБ", "Новий", "ICTV", "Інтер". Розглянемо деякі норми сучасної української літературної мови, тобто науково обґрунтоване, соціально узаконене загальноприйняте правило використання мовних засобів: звуки, морфеми, слова, словосполучення тощо.

3. Перекладіть українською мовою, звертаючи увагу на терміни.

Интерес к процессам рецепции находит отражение в появлении новых подходов к переводу. Одним из таких направлений современной переводоведческой науки, еще только формирующей свою методологию, становится концептуальный перевод, заимствовавший понятие «концепт» из научного аппарата культурологии, литературоведения и когнитивной лингвистики. Актуальность данного подхода во многом объясняется особенностями текущего момента – глобализацией и регионализацией, протекающими одновременно. Связано это и с восприятием мира как мультинациональной модели, организованной по образцу «единство в многообразии». Если так, то основными проблемами переводчика, требующими разрешения, становятся вопросы имагологического и транскультурального характера (представления «чужого / другого» в переводе), а также вопросы рецепции (восприятия и освоения чужой культуры посредством перевода). Возможности концептуального перевода в полной мере проявляются при работе с текстами художественной литературы, при этом художественный перевод понимается как «особый вид коммуникативной деятельности», при осуществлении которого мы «имеем дело не столько с переводом в его утилитарном значении, сколько с особым видом межкультурной и художественной коммуникации».

4. Поставити У або В, дотримуючись правила милозвучності.

Перебував ... Миколаєві, купалася ...морі, зайшла ...глибину, телефон...руках, потягла ...дім, накреслила ...альбомі, інтернет ...космосі, прочитала ...інтернеті, говорив...голос, стояти ...заторі, стріляти ...притул, вистрибнути...вікно, знайшла...шафі, написав...документі, поїла ...мами, немає світла...кімнаті, ...управлінні СБУ, заслання...Сибір, квіти...волоссі, прийшли ...свята, ...Одесі спекотно, підтримав...скрутну хвилину, купила...супермаркеті, запитали

...нього, начальник...правоохоронних органах, лампа...кімнаті, розшук...Полтаві, годинник...неї, виконавець ...справі, вкластися...хвилин 15, забули ...нас документи.

5. Поставте наголос у поданих словах і прокоментуйте його.

Щавель, решето, верба, олень, спина, кропива, квартал, кілометр, барометр, шістдесят, близький, одинадцять, взяли, плести, сімдесят, після чого, новий, статуя, партер, взяла, воджу, заняття, гуртожиток, лікарські рослини, сільськогосподарський, вести, легкий, сосна, прийдемо, прийму, дочка, бюлетень, візьмемо, широко, висіти, колесо, ремінь, читання, дрова, будемо, машинопис, ненависть, привезли, монолог, каталог, некролог, завдання, феномен, донька, чотирнадцять, випадок, старий, вісімдесят, приятель, подружка, центнер, екскурс, разом, зокрема, комбайнер, середина, листопад, обіцянка, вітчим, абихто, ваги, визвольний, вичерпний, у цілому, немає грошей, гусениця, дефіс, заміжжя, кладовище, лантух, ласувати, солодоці, либонь, набряк, пиха, наклеп, зрання, котрий.

6. Відредагуйте вступ до курсової роботи «Особливості відображення надзвичайних ситуацій на шпальтах газети «Факти»».

Наш світ накопичений дуже цікавою інформацією. Котру подають та висвітлюють нам сучасні ЗМІ. У нашу годину дуже популярне телебачення, бо звідси інформація краще сприймається. Ми звикли до того що, щоб повірити треба побачити на власні очі та телебачення надає це надає нам. Також має популярність Інтернет, де ми завжди можемо отримати найсвіжішу та необхідну інформацію. Але, як же без друкованих ЗМІ. Це найстаріший та найефективніший спосіб передачі та отримання новин. Завжди щось свіженьке і цікаве чекає нас на білесеньких сторінках.

Отже ми живимо у століття прогресу, вербального потоку та сильного впливу на людей від Засобів Масової Інформації.

Торкаючись теми нашої роботи, треба зазначити, що надзвичайні ситуації у наш час це актуальні події. В світі трапляється багато надзвичайних речей, котрі нас хвилюють і потребують нашої уваги. Це НС природного характеру, техногенного характеру та соціально – політичного характеру. Тепер ближче роздивимось послідовність за якою здійснюється наша праця.

Мета – краще дізнатись про становище НС на період 2003 року та розглянути можливі ситуації на сторінках газет.

Предмет – це розгляд газети “Факти”. За її допомогою ми дізнаємось що надзвичайного траплялося у світі у 2003 році.

Тема надзвичайних ситуацій, як ніколи актуальна у наші дні. Тут треба згадати події 11 вересня 2002 року у Америці, коли весь світ відчув на собі трагедію мільйонів людей, а відчував за допомогою телебачення та фотографій у газетах. Ще можна згадати найважчу операцію в галузі хірургії, розділення сіамських – близнюків, тільки у сучасному світі таке роблять і знову за допомогою ЗМІ, ми якби знаходимося біля цих близнюків, переживаємо з ними їх горе. Це все навіть голосно звучить, та у нашій праці буде роздивлятися.

Взагалі робота поділяється на ВСТУП, де ми намагаємось підвести до проблеми, яка буде розкриватися на протязі всієї праці. Далі йде основна частина, що складається з РОЗДІЛУ ПЕРШОГО та РОЗДІЛУ ДРУГОГО. Розділ перший показує положення НС на період 2003 року, а розділ другий знайомить нас з надзвичайною ситуацією у країнах Європи та Дальнього Сходу, спираючись на газету “Факти”. Потім йдуть ВИСНОВКИ. Вони підводять підсумки усього, що було викладено на протязі усієї праці. БІБЛІОГРАФІЯ це останній етап в написанні курсової роботи. Потрібна та корисна література буде вказана чітко, для того щоб можливо було завжди знайти джерела праці.

7. Відредагуйте фрагмент наукового тексту

Внутрітекстові відносини включають рівень мовної організації та рівень позамовної організації тексту. До рівня мовної організації відноситься синтаксис тексту в його широкому розумінні (будова слів, будова речень, міжфразові зв'язки і т.д.) Позамовна організація тексту не означає «свободи від мови»; просто існують відносини в тексті, не з'ясовні з погляду граматики і семантики мови. Сюди належать, крім відношення тексту і його концепту у свідомості автора, наприклад, відношення тексту та підтексту (експліцитного та імпліцитного його значень)

відношення заголовка тексту до всього тексту; відношення деякого елемента тексту до всього тексту (це може бути відношення центра до периферії, відношення протиставлення, дисонансу, відношення подібності, тотожності в деякому відношенні); зв'язки між частинами тексту (нарратив, опис, обґрунтування, пояснення, виведення слідств і т.п.).

Окремим випадком внутрітекстового зв'язку є виділення усередині тексту деякого «самостійного текстового утворення», у тому числі і віртуального, тобто «безпосередньо в тексті не вираженого», що утворить «віртуальний фон» його розуміння.

Зовнішні відносини тексту – це

1) його відносини з іншими текстами (контекстом, у тому числі відносини з деяким текстом більш високого рівня, відносини з текстами, опосередковано пов'язаними з даним текстом усередині однієї культури або тематично, або функціонально;

2) його відносини з деякою ситуацією, з «життєвим світом», у якому перебуває автор;

3) відношення даного тексту з деякими позамовними нормами, стандартами комунікації, наприклад, ступінь релевантності тексту адресатові - його очікуванням, інтересам і можливостям розуміння.

8. Скоротіть у реченнях зайві елементи:

1. У квітні місяці було 11 самовільних прогулів.
2. Зібралось чоловік сто уболівальників і пішли проїжджою частиною бруківки.
3. Треба враховувати особливості і специфіку газетного стилю.
4. Одна дорога і один шлях осягнення вершин редакторської майстерності – постійна і щоденна праця.
5. Площа виноградника - близько 5 квадратних гектарів.
6. Ми подружилися сім'ями і час від часу обмінюємося візитами в гості один до одного.
7. Діяльність товариства «Відродження» служить інтересам справи національного розвитку.
8. Не виключено, що частина бібліотеки Ярослава Мудрого, можливо, знаходиться у Франції.
9. З'явилася на місці події місцева поліція, заарештувала 8 чоловік демонстрантів.
10. Винищувачі злітали прямо з шосе, яке було для них злітною смугою.
11. Українська література пройшла багатовіковий, тривалий шлях свого розвитку.
12. Довідка видана громадянці Криничко в тім, що їй дійсно дозволяється продавати своє м'ясо.

9. Усуньте порушення закону суперечності:

1. Спортсменка бігла одна в останній парі.
2. Спочатку Маяковський нічим не виділявся серед футуристів. Вже у ранній період у Маяковського були якості, які суттєво відрізняли його від футуристів.
3. Нарада обліковців Всеукраїнського перепису населення відкрилася в Жовтневому палаці культури. Його провела Київська міська державна адміністрація.
4. Уже розвиднілося. Починають прокидатися після нічної служби прикордонники.
5. Незважаючи на те, що студентська рада не працює, ніхто її роботу не контролює.
6. І нині, пішовши на заслужений відпочинок, ветеран продовжує працювати на підприємстві.

Заняття № 7-9

Тема: Інтертекстуальність академічного тексту: оформлення посилань та цитувань

Набути знань та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після практичного заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 220 с.

Питання заняття

1. Інтертекстуальність академічного тексту. Поняття про свій/чужий текст.
2. Групування джерел. Систематизація матеріалу. Переказ, перефразування, компіляція.
3. Покликання, перепокликання та цитування, перецитування, самоцитування: доцільність, вмотивованість, аргументованість, коректність.
4. Робота з бібліографією. Укладання списку використаних джерел в науковій роботі: основні принципи і стандарти.
5. Можливості референс-менеджерів (EndNote, Mendeley, Zotero).

Завдання

1. Оформіть перелік наукових джерел відповідно до норм.
 1. Беляєва Л. І. До питань про типологію читачів // Проблеми соціології та психології читання. К.: Книга, 1975. С. 143–161.
 2. Партико З.В. Загальне редагування: нормативні основи: Навчальний посібник. – Л.: Афіша. – 416 С.
 3. Карпенко В.О. Основи редакторської майстерності. Теорія, методика, практика: Підручник. – К.: Університет «Україна», 2007. – 431 с.
 4. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця: Практичний посібник. – 2-ге вид., стереотипне. — К.: Наша культура і наука, 2006. – 560 с.
 5. Сізова К., Алексеєнко Н., Бутко Л. Практикум з редагування. – К.: НВЦ «Наша культура і наука», 2007. – 112 с.
 6. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/>
2. Продемонструйте всі види оформлення покликань на прикладі дібраних особисто джерел (5 прикладів).
3. Визначіть авторство літературних сентенцій та афоризмів.

Людина в світ зерно нести повинна, як зерно носить людям колосок; Тарас Шевченко! Досить було однієї людини, щоб урятувати цілу націю; Чого варті наші тамерлани та наполеони без коня? Ми є. Були. І будемо ми! Й Вітчизна наша з нами; Світ ловив мене, та не спіймав; Вічна слава безсмертю хоробрих, які кличуть на подвиг живих!; Вкраїна – це море. Воно червоне. Хто сам – потоне, в гурті – переборе; Магнат, як магніт, кожен добре знає: Сей залізо, а той золото притягає; У вбогого трохи є, в жебрака нічого. Понад міру в богача, а досить – ні в кого; Ніяка в світі сила нас не зламає, бо нас коріння наше в землі тримає; Як не буде птахів, то і людське серце стане черствішим; Життя не кінчається смертю, якщо залишається сад; Я знаю: мова мамина – свята, в ній вічний, незнищений дух народу; Найпрекрасніша мати щаслива, найсолідніші кохані в уста, найчистіша душа незрадлива, найскладніша людина проста.

4. виправте помилки в оформленні бібліографії до наукової статті:

1. Газета „Дзеркало тижня”, №10, 2004 р.

2. О.Олійник „Світ українського слова”. – К.: Хрещатик, 1994. – 416 с.

3. Газета „Український південь”, №8, 2004 р.

4. Журналіст. Преса. Аудиторія: Міжвуз. сб. / КНУ. — К. : Вид-во КНУ, 1975. Вип. 4 / Під ред. І. П. Лисакової, Ю. Н. 1991.

5. Прохоров Евгений Павлович. Проблемы эффективности журналистской деятельности в условиях ускорения социально-экономического развития : Науч.-аналит. обзор / [Е. П. Прохоров]; АН СССР, Ин-т науч. информ. по обществ. наукам. — М. : ИНИОН, 1987. — 72 с.

6. Юлія Романова. Діяльність редакції із з'ясування потреб аудиторії // Журналістика. – 15 грудня 2001. - №19(73)

5. Відредагуйте ті з наведених словосполучень, що є помилковими.

Нижня білизна, верхній одяг, повне право, відмінна риса, улюблене захоплення, чисельної меншості, величезна маса людей, величезна безліч, військова окупація, глибока безодня, серйозна НП, народний фольклор, сьогоднішній день, багато необоснованих висновків, дальніше формування, вбити клин роздору між партіями, ломитися у відкриті двері, протистоячі сторони, виявляти скриті можливості, оприходовано й цінності, їхні долі покримсала ідеологічна машина.

6. Відредагуйте ті з наведених словосполучень, що є помилковими.

Колега за професією, експонати виставки, квартал будинків, хронометраж часу, година часу, приємно порадувати, відступити назад, пропастися даром, зібрати разом, бігти бігцем, оточити з усіх боків, опублікувати в пресі, простоювати без справи, демобілізуватися з армії, вражена чітким слогом поеми, прискорбний факт, відстрочка, котирування, змішана виборча система, закон направлений на розвиток, серед двотисячного населення всього кількадесят православних.

7. Відредагуйте ті з наведених словосполучень, що є помилковими.

Дефекти й вади, прорахунки й помилки, мета й завдання, надії й сподівання, цілком і повністю, суцільно й поруч, чітко й виразно, основна й головна думка, колега за професією, експонати виставки, квартал будинків, хронометраж часу, година часу, місто, як Фенікс, вставало з попелу, документ, датований 26 серпнем, будьте добрі, подвиньтесь, його не можна зрівняти ні з ким, боятися штормової качки, палка з двома кінцями, машина битком набита.

Заняття № 10-12

Тема: Змістове наповнення, структура та редагування академічного тексту

Мета вивчення

Набути знань та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після практичного заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 220 с.

Питання заняття

1. Загальні вимоги до наукового тексту.
2. Структура наукового тексту.
3. Композиція наукового тексту.
4. Елементи наукового тексту.

Завдання

1. Проаналізуйте текст статті «ПРО ТЛУМАЧЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “КІБЕРБЕЗПЕКА”» та виокремте усі наявні складові, передбачені для наукового тексту. Режим доступу: [<http://ippi.org.ua/sites/default/files/14boavpk.pdf>]

2. Проаналізуйте структуру поданої анотації

Проблема кібербезпеки в умовах деструктивних інформаційних впливів являється однією з гострих проблем у сучасному і майбутньому суспільствах високих технологій. Системи управління, як і інформаційні технології, стали надскладними й інтенсивно автоматизуються. У галузі державного управління та управління інформаційним виробництвом рівень критичності підсилюється підвищенням обсягом інформації, яку необхідно обробляти, розподіленіми інтенсивними комунікаціями, ієрархічністю систем та появою нових уразливостей і потенційних загроз. Існуючі наукові і практичні роботи не в повній мірі враховують сучасні вимоги нормативно-керівних документів щодо безпеки розподілених та ієрархічних систем управління, не дають можливості враховувати для аналізу та оцінки безпеки управління поведінкою вибору та потреб безпеки суспільства, породженою новою матеріальною технологією у суспільстві високих технологій. Виходячи з цього, на базі історичного аналізу трансформації основних підходів до захисту інформації, яка використовується для управління, запропоновано адаптивний підхід до побудови ієрархічної чотириступеневої системи кібербезпеки: від забезпечення безпеки інформаційних пакетів і відомостей до забезпечення безпеки матриць цінностей та картин бачення світу. У подальших роботах заплановано розробку методів реалізації сформованих у цій роботі підходів.

3. Доберіть з дужок потрібне слово, й обґрунтуйте свій вибір:

1. Верховна Рада (ухвалила, прийняла) закон про збережен-ня енергії. Депутат (порушив, підняв) надзвичайно актуальне питання. На зборах ухвалили (правильне, слушне, доречне, вірне) рішення. Я отримав номер (абонементської, абонентської) скриньки. Олена справляє (афектне, ефектне) враження. Сього-дні у метро не працював (екскаватор, ескалатор). Опозиція запропонувала парламентові дуже (дорогий, коштовний, затратний) закон. Нема потреби (доводити, доказувати) слушність нашого рішення. (Тривалий, довгий) час ми листувалися. (Іншого, другого) разу прийшли колеги.

2. (Насамкінець, на завершення, на заключення) своєї промови хочу підсумувати сказане. Він не спеціаліст у цій (галузі, області). Агроном (вважає, рахує) доречним висівати цього року еспарцет. Якщо не рахувати (не враховувати) класиків, то такого повного видання творів одного автора ще не було. Юнак цитував з пам'яті, (не дивлячись, незважаючи) у книжку. (Незважаючи, не дивлячись) на погоду, екскурсія відбулася. (Наступний, слідуючий) промовець погодився з доповідачем. До заяви додати (такі, слідуючі, наступні) документи. Молодий спеціаліст (порозумівся, зустрів розуміння) з колегами. Треба (лікувати, лічити) наші душі високою поезією. Прем'єр (відрекомендував, представив) присутнім нового міністра.

3. Наші думки (збіглися, співпали). До Конституційного суду обирають (виключно, винятково) юристів за фахом. Це митне право діє (виключно, винятково) в межах України. У конкурсі будуть брати участь (виключно, винятково) українські митці. Хай люди знають, хто йде (наперекір, всупереч) громаді. Він діє (наперекір, всупереч) рішенням громади. (Наперекір, всупереч) невтішним прогнозам весна виявилася доволі м'якою й вологою. (Ставлення, відношення) до нього, (почуття, чуття, відчуття) обов'язку, (змушувати, примушувати, заставляти) вчитися, (є, являється) учнем. Правління не хоче (залучати, витрачати, відволікати) бюджетні кошти не за призначенням.

4. Які неточності допущені у формотворенні наведених висловів? Запишіть правильний варіант.

Вибачте мене, виконавська гілка влади, згідно закону, машинобудівельний завод, найсправжнісінький, по завершенню, самий древній, супроводжуючий лист, україно-польські відношення, у відношенні земельної ділянки.

5. Відредагуйте словосполучення.

Вимірюючий пристрій, більша половина, бажуючий, висока ступінь, видумка, гірше всього, діючі особи, відняло язик, грошовий перевод, відміна закону, вклад у науку, вечором, другим разом, добитися мети, з приводу святкування, закаляти волю, за вимогою установи, кілька років назад, об'ява, дитяча коляска, замовити музику, по ліності, по крайній мірі, з великою охотою, під редакцією професора.

6. Виправте граматичні помилки

1. Обираючи стиль одягу, витрачається багато часу. 2. Занотовуючи результат експерименту, окреслюється план роботи. 3. Ідучи з магазину, пакет розірвався. 4. Купуючи миючі засоби, важливий їх склад. 5. Вставши зранку, традиційно робити каву. 6. Написавши курсову, слід перевірити наявність помилок. 7. Проїжджаючи повз вокзал, з мене злетів капелюх. 8. Взувши кросівки взимку, швидко стає холодно.

7. Проаналізуйте текст відповідно до текстової і нетекстової частин. Розбийте текст на абзаци.

СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ КІБЕРБЕЗПЕКИ УКРАЇНИ НА 2016 – 2020 РОКИ

Прийняття у 2016 році Стратегії кібербезпеки України стало важливим кроком у запровадженні підходів довгострокового планування в цій сфері, а отже, сам факт її прийняття є позитивним результатом. 4 За ці роки було докладено зусиль до становлення та розвитку національної системи кібербезпеки. Важливим етапом її інституалізації стало прийняття Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», який є правовим підґрунтям для створення національної системи кібербезпеки та виконання її основними суб'єктами завдань у сфері кібербезпеки. Удосконалено нормативне забезпечення з питань кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, ухвалено порядок її визначення та загальні вимоги до її кіберзахисту. Утворено центри (підрозділи) забезпечення кібербезпеки або кіберзахисту в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, Службі безпеки України, Національному банку України, Міністерстві інфраструктури України, Міністерстві оборони України (Збройних Силах України). Розбудовується Національна

телекомунікаційна мережа, функціонують захищені центри обробки даних (дата-центри), утворюється Національний центр резервування державних інформаційних ресурсів, розпочато функціонування системи виявлення вразливостей і реагування на кіберінциденти та кібератаки. З метою покращення координації діяльності суб'єктів забезпечення кібербезпеки було утворено робочий орган Ради національної безпеки і оборони України – Національний координаційний центр кібербезпеки, рішення якого сприяють вирішенню найбільш складних проблем у цій сфері. Активно розвивається співпраця з іноземними партнерами, поглиблюється співробітництво України з ЄС та НАТО, проводяться кібернавчання за участю інших держав та міжнародних організацій. Започатковано проведення щорічного заходу – місяця кібербезпеки. Водночас діяльність суб'єктів національної системи кібербезпеки залишається недостатньо скоординованою і такою, що спрямована на виконання лише поточних завдань. За результатами експертних оцінок, стан реалізації Стратегії за визначеними показниками не перевищує 40 %. Невирішеними залишилися питання оперативного обміну інформацією про кіберзагрози, ефективної системи підготовки кадрів та дієвої моделі державно-приватного партнерства. Організація і проведення наукових досліджень у сфері кібербезпеки всіма експертами визначаються як недостатні. Отриманий протягом часу дії Стратегії досвід надав змогу виокремити низку системних проблем, які або ускладнювали, або унеможливлювали її ефективну реалізацію. Однією з виявлених проблем стала недостатня чіткість визначених пріоритетів та напрямів забезпечення кібербезпеки України, значна частина яких не мала зрозумілої кінцевої мети та була не конкретною. Незадовільним був рівень планування заходів з реалізації Стратегії, заплановані заходи не завжди корелювались із завданнями Стратегії. Реалізація Стратегії була 5 ускладнена відсутністю цілісного бачення (програми) розвитку спроможностей основних суб'єктів національної системи кібербезпеки, обмеженістю ресурсного забезпечення функціонування цієї системи, відсутністю належної державної підтримки розвитку її інституційного забезпечення. Не були розроблені індикатори виконання Стратегії, що ускладнило процес оцінки її результативності та виокремлення незавершених завдань. Участь у реалізації Стратегії переважно брали суб'єкти сектору безпеки і оборони, недостатньо залучались інші міністерства і відомства, наукові установи, громадськість. До виконання завдань із розвитку наукового потенціалу та поширення кіберграмотності недостатньо залучались освітні установи та наукові заклади. Надзвичайно важливі для розвитку національної системи кібербезпеки завдання Стратегії не були виконані: не сформовано перелік критичної інформаційної інфраструктури, не створено модель державно-приватного партнерства. Розвиток цифрової грамотності здійснювався без чіткої програми, кібернавчання проводились епізодично. Нова Стратегія кібербезпеки України враховує цей досвід і проблеми та визначає механізми реалізації Стратегії на наступний п'ятирічний період.

8. Перекладіть текст українською мовою відповідно до норм.

Министерство внутренних дел Украины совместно с Киберполицией создали современный классификатор онлайн-угроз.

Об этом сообщила заместитель Министра внутренних дел Татьяна Ковальчук в ходе конференции по вопросам безопасности человека в онлайн-пространстве «Международная конференция «Безопасный онлайн 2020: Современные вызовы», передает kurs.com.ua.

Опыт создания подобного классификатора есть только в нескольких ведущих странах мира, в частности в Великобритании, отметили в МВД. К созданию 6 классификатора были привлечены лучшие наработанные мировым сообществом практики, с более расширенным и структурированным видом, который будет максимально отвечать украинским реалиям и контенту.

Классификатор онлайн-угроз включает следующие киберугрозы:

- Дезинформация и манипуляция.
- Нарушение авторских прав.
- Пропаганда насилия, террористической и экстремистской деятельности.
- Распространение через Интернет запрещенных и ограниченных к продаже товаров и услуг.
- Мошенничество в онлайн-пространстве.
- Доступ детей к вредоносному контенту.

- Жестокое обращение с детьми в сети Интернет, сексуальная эксплуатация и развращение детей в киберпространстве.
- Чрезмерное использование экранного времени.
- Киберпреследование и кибертравля.
- Пропаганда суицида и самокалечения.

«Мы выводим наше государство в лигу мировых лидеров по работе с информационной безопасностью», - подытожила Татьяна Ковальчук. (В Украине разработан классификатор онлайн-угроз // Судово-юридична газета (<https://sud.ua/ru/news/ukraine/190891-v-ukraine-razrabotan-klassifikator-onlaynugroz>). 20.01.2021).

9. Знайдіть обов'язкові фрагменти в наведеному фрагменті наукової статті:

Актуальність розгляду означеної теми зумовлюється низкою чинників. З-поміж яких найважливішими, на нашу думку, є такі:

- перманентна політична криза сукупно з кризою економічною призвела не лише до матеріального зубожіння населення, а й до кризи довіри політичним керівникам і загальної зневіри в можливості поступального розвитку країни й у власних силах будь-що змінити у своїй долі;
- політичні маніпуляції поглибили давній болісний розкол Української держави, поставивши тим самим під загрозу її територіальну цілісність і громадянську толерантність;
- втрата морально-етичних орієнтирів значною часткою суспільства; нівелювання патріотичного виховання (важко любити країну, яка тебе не любить) й набуття негативних конотацій означником «патріотичний»;
- гостра потреба адекватних моделей виховання української еліти, які забезпечують гармонійний, всебічно розвинений світогляд.

Тобто Україні потрібна життєздатна модель розвитку, яка забезпечить консолідацію суспільства, духовне та економічне зростання, зробить «єдність нації відчутною, міцною й благотворною». [3: 129–130].

Такою моделлю, на наш погляд, може виступити «національно-консолідуючий міф» [1: 5–40], а що нині в Україні немає нового Т. Шевченка, який сам-один спроможний був витворити авторський «національно-консолідуючий міф», то, як приклад успішної, на нашу думку, спроби вироблення такого синкретичного утворення, може бути розглянута репрезентація міфологеми «Україна» на шпальтах видань УГКЦ, зокрема часопису Івано-Франківської єпархії «Нова Зоря», який, як слушно зауважує І. Склена, вважається «взірцевим у багатьох аспектах», а основне має тривалу історію розвитку (заснований у грудні 1925 р. у Львові, 7 січня 1926 р. вийшло перше число, закритий більшовиками у 1939 р.; відновлений 6 березня 1991 р. як двотижневик, опісля – тижневик), яка згодом дасть змогу дослідити діахронічний аспект формування й розгортання означеної міфологеми.

Ми говоримо про «міфологему» «Україна» – тобто про «образ чи мотив, який виступає конденсованою формулою цілісних концепцій та наративних структур» [6: 114], а не про цілісний український етнонаціональний міф, оскільки часописи УГКЦ є лише одним із тисяч медійних дзеркал, які відображають міфологеми-варіанти як частини складної системи значень.

Історіографія питання. До вивчення цієї проблеми зверталися українські й закордонні вчені. Різноманітні концепції міфу представлені у працях Р. Барта, Е. Кассіра, А. Куна, К. Леві-Стросса, Н. Фрая, Дж. Фрейзера, К. Юнга. Функціонування міфу–контрміфу–антиміфу саме в медійній сфері проаналізувала Л. Павлюк, докладно зупинившись на аспектах медіаміфокритики й запропонувавши типологію «українського міфологемного універсалу пострадянського періоду» [6: 94–95]. Шевченків авторський національно-консолідуючий міф досліджували Г. Грабович та О. Забужко. Важливими є праці українських і російських науковців О. Гриценко, С. Гусєвої, М. Еліаде, Я. Ісаєвича, А. Карася, Е. Кінана, І. Лисого, Г. Осипова, А. Ульяновського, І. Черепанової та ін.

Звичайно, означники «міф» і «міфологема» огорнуті шлейфом контрверсійних конотацій [6: 88] (цікавим прикладом, до речі, тут може бути добірка матеріалів червневого числа «Тижня» – «Шкідливі міфи про Україну» [8: 36–45]) і тут ми підтримуємо слушну думку Л. Павлюк, яка наголошує: «Словосполучення «українські міфи» вимагає читача без комплексів жертовності і страху вічного ідеологічного переслідування, інтерпретатора, здатного визначати за міфом позитивні

потенції означування» [6: 100]; проте міф і як спосіб «обґрунтування духовних підвалин буття» нації [6: 92], і як форма прозирання в майбутнє спроможний зцементувати державницькі ідеї українства.

Отже, метою дослідження є спроба визначити прикметні риси міфологеми «Україна» у віддзеркаленні греко-католицьких часописів (на прикладі «Нової Зорі») і її роль у сучасному націєтворчому процесі.

Для реалізації поставленої мети потрібно розв'язати такі завдання:

- на підставі проаналізованих матеріалів визначити основне послання греко-католицького часопису, адресоване своїм реципієнтам, що виступає початковою точкою розгортання міфологеми «Україна»;
- виділити й схарактеризувати вектори розгортання означеної міфологеми;
- схарактеризувати її роль у становленні нації на сучасному етапі.

Об'єктом дослідження є публікації часопису «Нова Зоря» періоду незалежності Української держави.

Предмет дослідження становлять особливості репрезентації на шпальтах згаданого часопису міфологеми «Україна».

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній уперше розглядаються матеріали греко-католицьких видань з точки зору витворення й представлення цілісної концепції образу України як життєздатної моделі розвитку, спроможної консолідувати суспільство.

10. Відредагуйте словосполучення та визначте тип помилок.

Відчинити нову фірму, відкрити вікно, ми настоюємо на цьому рішенні, ми домовилися з вами, Наталію Петрівна, Дмитро Степановичу, повідомити вас, висловити висновки, прийняти заходи, це складає 25 відсотків, із-за відсутності коштів, біля 5 тис грн, зробити послугу, це являється одною з причин, лишній, фотографія, при обговоренні, приступити до роботи, я рахую, що... , одобрити, службове положення, слідуючі помилки, зазначити наступне, до цих пір, ніякий, бувиший співробітник, по крайній мірі.

11. Відредагуйте словосполучення та визначте тип помилок:

Хворіти грипом, заволодівати увагу, коротше кажучи, старший мене, навчати рідній мові, дякувати приятеля, зрадити своєму слову, пам'ятник Лесі Українки (Івана Франка), завдячувати тренера, в залежності від погоди, знущатися над читачами, на слідуючий день, увагу привернув самий веселий працівник, згідно наказу, дякувати Миколу, найбільш добріший, любе питання, добрий поступок, любима книга, включений монітор, не звертати увагу, проводити міроприємства, вірна відповідь, приймати участь, у різних областях науки, відносяться з розумінням, повістка дня, подзвонити вам, у випадку невиконання, об'єм роботи, спільне співробітництво, нові інновації, тези доповідів, на протязі десяти днів, при такій умові, економіст по професії, прийшло в голову, вибачаюсь, получили письмо, прислали по адресу.

12. Відредагуйте речення і визначте тип помилок.

1. Тепер підписку на газети, журнали можна зробити в будь-якому поштовому відділенні.
2. Керівництво нашого підприємства рахує, що ваша фірма невчасно розраховується за пред'явлені послуги.
3. Другими словами, з таким фінансуванням ми не зможемо як слід кормити дітей.
4. Покорміть дітей і вложіть їх спати. Поговоримо один на один.
5. Не мішайте виступаючому! На тій неділі попрацюємо в округах.
6. Підбігаючи до фінішу, нам аплодували глядачі.
7. На рахунок нього ти неправ, він настоящий друг.
8. Криша, покрашена зеленою краскою, гарно дивиться.
9. Заглянь туди, за шкаф, там ззаді дверка відкривається.
10. Я до цієї людини відношуся добре, мені повезло, що ми познайомились ще в минулому році.
11. Виянилось, що машина нуждается в ремонті.
12. Відкрийте форточку, бо у вас тут ужасно воняє угарним газом.
13. Відредагуйте речення і визначте тип помилок.
1. Прилад надійний у роботі, єдиний його недостаток – непривабливий дизайн.

2. *Увесь цьогорічний урожай пішов під заклад на пальне, за комбайн «Джон Дір» та запчастини до нього.*
3. *Не дивлячись на круглодобове чергування, розкрадання все ж трапляються.*
4. *Буду відноситись до цих пропозицій з небезпекою.*
5. *На урочистому вечорі його поведінка була нетактичною.*
6. *Висловлені пропозиції представляють інтерес для підприємства.*
7. *Те, що церква вміщується в політику, приносить їй тільки шкоду (з інтерв'ю).*
8. *Як ти дивишся на те, щоб я приїхав у середу?*
9. *На протязі слідуючого учбового року ми маєм виконати великий об'єм роботи.*
10. *Легше попередити хворобу, ніж лічити її.*
11. *Треба спокійно відноситися долюбих стресів.*
12. *Ми вчора домовилися, що він напише довіреність. Я так рахую, що ця відповідь невірна.*

Заняття № 12-15

Тема: Використання інформаційно-пошукових технологій та онлайн сервісів у роботі з академічним текстом

Мета вивчення

Набути знать та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після практичного заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 220 с.

Питання заняття

1. Онлайн сервіси для створення тексту. Можливості Scrivener.
2. Створення нового текстового документу. Налаштування параметрів. Створення картографічної системи. Форматування карток та виду екрану.

3. Метадані: хештеги та ключові слова, коментарі, імена. Перелінковка. Створення гіперпосилань. Створення структури.
4. Імпорт/експорт даних. Робота з інтелект-картами (MindMup2 for GoogleDrive, MindMeister, мобільні додатки для створення карт).
5. Створення резервних копій документу/проєкту. Компіляція документу в формат для друку. Можливості текстового процесора Microsoft Office Word і таблиць Microsoft Office Excel.
6. Додатки для самоорганізації (21day, Who's next?!, aTimeLogger, Pomodoro, BlockSite).
7. Сервіси для роботи з покликаннями (скорочення, переведення у вигляд QR коду. Модифікація QR кодів).
8. Міжнародні онлайн-ресурси наукових спільнот (ScienceCommunity, ResearchGate, GoogleAcademy).
9. Створення мультимедійних презентацій: основні вимоги. Різновиди сервісів для створення презентацій (Prezi, Canva, Emaze, Microsoft PowerPoint).

Завдання

1. Створіть презентацію на одну із запропонованих тем:

1. Академічне письмо: поняття та термінологія;
2. Інтертекстуальність та її види;
3. Текст. Ознаки тексту. Види тексту;
4. Поняття бібліографії, покликань, правила оформлення;
5. Огляд програм для виявлення плагіату;
6. Огляд системи вищої освіти в країнах Сходу;
7. Огляд системи вищої освіти в країнах Африки;
8. Заходи щодо боротьби із порушенням авторського права.

2. Запишіть правильно типові мовні звороти, три з них уведіть у речення.

Працюю в якості інженера, по закінченню, моя автобіографія, курси по вивченню секретарської справи, поступити в університет, приймати участь, на протязі, робота по сумісництву, мати урядові винагороди, дякуючи підтримці, звіт по виховній роботі, завідуючий відділом, прийняти міри по запобіганню подібним ситуаціям, вчитися у вищому навчальному закладі, зрушення в області науки й культури, запізнення по поважній причині, пів восьмої години, зустріч в дві години.

3. Відредагуйте і запишіть речення.

1. Комісія рахує, що даний проєкт більш прийнятний. 2. Ми з розумінням відносимося до ваших проблем. 3. Необхідно постійно приймати міри по поліпшенню обслуговування населення. 4. Підприємству задано значних матеріальних збитків. 5. Комісія уважно познайомилася з випискою з протоколу. 6. Виникла потреба підписатися на деякі періодичні видання. 7. Інформацію доведено для відомих начальників відділів. 8. Дякуючи підтримці проректора по науковій роботі, студенти прийняли участь у конференції.

4. Користуючись словником, перекладіть стійкі вислови з російської мови на українську і запишіть.

По нынешним временам, по обоюдному согласию, прийти в себя, прийти к согласию, принимать к сведению, пришло на ум, идти на ночь глядя, на худой конец, наводит справки, не ко времени, изымать из обращения, за неимением времени, души не чает в нем, до потери сознания.

5. Виправте помилки.

Багато з філософів, письменників, поетів, художників на початку століття повернулися до думки давніх мислителів, вважаючи духовний світ людини генетично подібним всесвіту. Економічна міцність церковних організацій в наш час теж не на задвірках, у США їх акти ви складають біля 79,5 млрд. доларів: доля католицької церкви – 44,5 млрд.; європейських релігійних спільнот – біля 7 млрд.; бюджет баптистської проповідницької організації, очолюваної Біллі Грехемом, оцінюється у 15 млрд. доларів. Кінець нашого століття продемонстрував справжній «бум» пророцтв на теми близького і далекого «контрольованого майбутнього». В цих пророцтвах одне з чільних місць знову відводиться «трансформації» ціннісних орієнтацій.

Викладацька робота для мене не тільки праця, але й відпочинок. Я надзвичайно задоволений мисленням молоді. Вважаю своїм обов'язком продовжувати працювати в цьому напрямку.

Усім відомо, що з роками людина стає старшою, і не виключено, що чоловік залишаєсім'ю.

За словами В'ячеслава Сокерчака, цьогоріч зріс імпорт алкоголю в Україну. Зокрема, вина – на 32 відсотки, коньяку – на 19 відсотків. Хоча з іншого боку імпорт коньячних та інших напоїв, серед яких і бренді, дещо знизився. Якщо торік до України надходило 234 тонни такого алкоголю, то цього року – тільки 194 тонни.

Староста гуртожитку підготував звернення до мера Олійника, головного санітарного лікаря В. Завгороднього, під яким підписалась більша частина мешканців.

Вчора у Львові відбулося установче засідання представників міст України і Польщі, які прийматимуть ЄВРО 2012.

Єврейське питання – головна біль українців!

За обмеження депутатської недоторканості проголосувало 98% виборців.

Українські будівельники все встигнуть вчасно.

Неконкретність уявлень про власних богів призвела до того, що після завоювання Греції й захоплення римлян грецькою культурою римський пантеон 12-ти сформувався цілком на основі олімпійської релігії греків з відповідними римськими іменами: Юпітер – Зевс, Нептун – Посейдон, Юнона – Гера, Цербера – Диметра, Веста – Гестія, Мінерва – Афінa, Венера – Афродіта, Марс – Арес, Вулкан – Гефест, Меркурій – Гермес, Діана – Артеміда. Римська релігія й надалі залишалася відкритою й внутрішньо малоузгодженою, електричною системою, що без будь-яких обмежень запозичувала культову практику й образи у всіх підкорених Римом народів.

Українознавство – галузь історичної науки, що займається вивченням походження народів, процесу їх розвитку, світоглядної культури, ментальності, звичаєвого права.

Згідно зі звітом ДПА за підсумками минулого року, 614 киян задекларували доходи понад мільйон гривень. Це вдвічі більше, ніж минулого року.

6.Відредагуйте висловлення з лексичними помилками, вказавши їх вид (тавтологія, плеоназм, порушення лексичної сполучуваності, уживання ненормативних слів, уживання слів у невластивому для контексту значенні, мовні штампи, канцеляризми тощо):

1. Забезпечити безпеку, заключити договір, тяжка біль, важке положення, здійснити злочин, використати службове положення в корисних цілях, підняти надто актуальне питання, прийняв участь у засіданні.

2. Спостерігати на протязі року, подвійне прочитання тексту, провести сумісне засідання керівних органів, попередити правопорушення, відмінити указ, з неповагою відноситися до закону, це не відноситься теми, направити відношення до Кабінету Міністрів, поступило у продаж, поговорити по душах .

3. Вільна вакансія, моя автобіографія, прейскурант цін, долоні рук, дитячий лікар-педіатр, святкове свято, осінній день осені, вперше знайомитися, кожна хвилина часу, мова йдеться, мій автопортрет, проїжджа частина бруківки, навідуватися в гості з візитами, більша половина, менша третина, нові новобранці, папір трохи синюватий, святкова сукня вкрилася брудними плямами.

4. Потрібно краще працювати, щоб покращити наше життя. М.Коцюбинський розмовляв з усіма людьми і всю розмову записував.

7. Перекладіть українською мовою.

Счастливая жизнь, древняя летопись, тяжелая корь, злая собака, высокая степь, известная рукопись, добрый человек, малый ребенок, чистое полотенце, женская одежда, правильный ответ, дорогое время, областной город, научный труд, сортовой картофель, работающая мать, отдыхающие родители, поступающий в университет, говорящий громким голосом, существующий в природе, загоревший ребенок, уставший путник, сгоревший дом, поющий гимн, учащийся школы, умеющий думать, звучащие стихи, слушающий радио.

8. Виконайте запропоновані тестові завдання:

1. В якому рядку всі словосполучення відповідають нормам сучасної української мови:

а) музикальний слух, музичні здібності, музичний твір, музикальна родина, музично-драматичний театр;

б) економічні показники, показники успішності, дорожній показчик, алфавітний показник, показчик температури;

в) виключно у вихідні, винятково гарне вбрання, виняткова людина, виняткові обставини, виключна ситуація;

г) партійний білет, лотерейний білет, щасливий білет, екзаменаційний білет, вхідний квиток.

2. В якому рядку всі словосполучення відповідають нормам сучасної української мови:

а) допекти до живого, умови життя поліпшилися, залучення інвестицій, підняти тост;

б) як на теперішній час, нова таця, не на часі, пасти смертю хоробрих;

в) перегорнути сторінку, переймати досвід, засвоїти правила, віддавати в заставу;

г) усувати з посади, розумітися на чомусь, перебувати під чийось впливом, до нестями.

3. В якому рядку всі словосполучення відповідають нормам сучасної української мови:

а) втілювати в життя, переслідувати мету, спало на думку, доводити до відома;

б) душі не чути, вилучати з обігу, порушувати проблеми, позбутися хвороби;

в) в найгіршому разі, обжарювати на вогні, перегорнути сторінку, вулиці перетинаються;

г) образно висловлюватися, через брак часу, виголосити тост, мені повезло.

4. В якому рядку правильно перекладені всі слова-синоніми:

а) лице - обличчя, лик - лице, фізіономия - фізіономія, рожа - рожа;

б) немолодой - немолодий, старый - старий, староватый - підстаркуватий, пожилой - похилий;

в) худой - худий, худощавый - худорлявий, худосочный - хирлявий, щуплый - миршавий, сухоребрый - сухоребрый;

г) очаровательный - чарівний, привлекательный - привабливий, обольстительный - звабливий, прелестный - принадний, восхитительный - захопливий.

5. Назвіть речення, яке відповідає нормам сучасної української мови:

а) За роки перебування О. Богомольця на посаді президента Всеукраїнської академії наук було створено такі науково-дослідницькі установи: «Інститут експериментальної біології і патології Наркомату охорони здоров'я України та Інститут клінічної фізіології, ініційовано закладення Ботанічного саду АН України в Києві.

б) Згідно з переказами Біблії, саме в Араратській долині Ной, врятувавшись від Всесвітнього потопу, посадив першу виноградну лозу.

в) Він був помірного зросту, з мохнатими бровами і світло-синіми очима, кирпатий, безбородий, з густим, надзвичайно довгим волоссям над верхньою губою.

г) Майбутньому економісту необхідно оволодіти слідуючими вміннями: аналізувати ринкову ситуацію, аналізувати стан і динаміку попиту, розробляти проекти бізнес-планів.

6. В якому рядку всі словосполучення відповідають нормам сучасної української мови:

а) Доброго ранку! Дай, Боже, здоров'я! З Різдвом будьте здорові! Моє шанування!

б) музикальні пальці, музичні інструменти, музичний критик, музична мова, музична школа;

в) ввічлива розмова, чемний парубок, шанобливе ставлення, привітне слово, гречне вітання;

г) вірний товариш, незрадлива посмішка, відданий друг, вірна дорога.

7. В якому рядку всі словосполучення відповідають нормам сучасної української мови:

а) вибачте мене, згідно із законом, супровідний лист, великий тираж;

б) звести нанівець, йти проти ночі, називати на прізвище, я вибачаюсь;

в) повернути з процентами, оприлюднювати інформацію, не на часі, наразі;

г) проминальний рік, опинитися в буцегарні, одержати транш, охорона довкілля.

8. В якому рядку всі словосполучення відповідають нормам сучасної української мови:

а) одноставно ухвалити, спрямовувати в потрібне річище, справедлива думка, спало на думку;

б) за обопільною згодою; через брак часу; собі на втіху; триматися в стороні;

в) гуртовий продаж, для годиться, правомірні дії, учбовий рік;

г) накладом 5000 одиниць, розплачуватися готівкою, умлівати від захоплення, дівчина з ізюминкою.

9. Назвіть речення, яке відповідає нормам сучасної української мови:

а) До Одеси на гастролі приїхала трупа Чернівецького музикально-драматичного театру.

б) Літературно-меморіальний музей М. Булгакова знаходиться на Андріївському узвозі в місті Києві.

в) Починаючи з 50-х рр. 20-го ст. контент-аналіз як дослідницький метод використовується практично в усіх науках.

г) «Слово о полку Ігоревім» - це монументальний пам'ятник давньоруської літератури.

10. Назвіть речення, яке відповідає нормам сучасної української мови:

а) Розроблений п. Габлюк О. Л. тренінг рекомендовано для внесення до плану учбових занять нашої Компанії.

б) Щоб призвести в процесі ділової розмови гарне враження про себе, необхідно насамперед вести себе природньо.

в) Спеціалісти відділу комп'ютерної техніки і програмного забезпечення прийняли участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційні технології в системі управління освітою України».

г) Згідно з дослідженнями психологів більша частина інформації (80%) передається невербальними засобами вираження.

11. Виберіть рядок, в якому допущено лексичну помилку:

а) За браком доказів затриманого відпустили.

б) Передплату газет та журналів продовжено ще на місяць.

в) Вона добре знала, що у брата відсутні гроші.

г) Він майстер свого діла.

12. Виберіть рядок без лексичної помилки:

а) Це була нетактична людина.

б) Копіювання побудови тіла людини - складне завдання для художника-початківця.

в) По вулиці Пушкінській розташована Одеська філармонія.

г) Далекая путь, хвилини не ждуть.

13. В якому реченні правильно вжито слово відношення?

а) Етико-інтуїтивний інтроверт добре розрізняє відношення, які складаються між людьми.

б) Слово має лексичне значення, а морфема лише оформляє слово, вказуючи на відношення між предметами і явищами.

в) На основі контракту виникають трудові відношення між керівником і підлеглим.

г) Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації по відношенню до жінки набрала чинності 3 вересня 1981 року.

14. Виберіть рядок, в якому є помилка в перекладі словосполучення українською мовою:

а) грациозная осанка - граціозна постава; курносый нос - кирпатий ніс; обходительный человек - ввічлива людина;

б) аристократические жесты - шляхетні жести; искренняя улыбка - щира посмішка; привлечь внимание - привернути увагу;

в) изыскный костюм - гарний (елегантний) костюм; изысканные манеры - вишукані манери; изысканный вкус - витончений смак;

г) прихотливая девушка-вибаглива дівчина; произвести впечатление - справити враження; уродливая внешность - потворна зовнішність.

15. Виберіть рядок, в якому допущено помилку:

а) витончена постать, досконала фігура, тендітне плече, ніжний стан, тонка шия;

б) правильні відповіді, вірна дружина, професійні вершини, ошатна сукня;

в) облямовувати обличчя, професійна діяльність, професіональний театр;

г) ставлення до лікаря, обсяги фінансувань, сніговий покров, особовий рахунок у банку.

16. Виберіть речення, в якому допущено лексичну помилку:

а) „Ми впевнені, що наш вибір вірний,” - заявив лідер опозиційної фракції в парламенті.

б) Дотримання правил листування як свідчення вашої ввічливості, поваги до іншого сприятиме налагодженню добрих взаємин з людьми.

в) У конкурсі „Книжка року” взяли участь три тисячі видань, які з'явилися торік на українському ринку.

г) З огляду на обсяг статті, ми змушені відмовитись від наведення інших цифрових показників.

17. Виберіть рядок, в якому немає лексичних помилок:

а) Понад півтори сотні лебедів, кілька сотень річкових ондатр і рідкі види рослин опинилися під загрозою знищення.

б) Петро Михайлович Савченко - людина виключної доброти.

в) Учасникові шоу „Перший мільйон” надзвичайно повезло.

г) Для поліпшення обслуговування покупців супермаркети „Таврія” та „Метро” організували роботу безплатних рейсових автобусів.

Критерії оцінювання під час поточного контролю

У відповідності до визначених критеріїв поточний контроль здійснюється за визначеною силабусом (робочою навчальною програмою) системою.

Пункт оцінки	% підсумкової оцінки		Групове чи індивідуальне оцінювання
	денна	заочна	
Лекції	0	0	індивідуальне оцінювання
Практичні заняття	50	10	індивідуальне оцінювання
Залік	50	90	індивідуальне оцінювання
	100	100	

Таблиця 1. Шкала оцінювання навчальної діяльності здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою силабусу	Кількість набраних балів	Критерії оцінювання
		Здобувач вищої освіти має...
A	90-100	Відмінно (грунтовні системні знання з дисципліни з незначною кількістю помилок)
B	82-89	Добре (системні знання з дисципліни середнього рівня з кількома помилками)
C	74-81	Добре (наявність загальних знань з дисципліни, але з певною кількістю суттєвих помилок)
D	64-73	Задовільно (наявність певних поверхневих знань з дисципліни, але зі значною кількістю недоліків)
E	60-63	Задовільно (наявність мінімальних знань з дисципліни)
Fx	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичні вказівки (рекомендації) для викладачів, які проводять практичні заняття

Практичні заняття – метод навчання, в основі якого лежить зв'язок теорії і практики, що сприяє виробленню у студентів умінь і навичок застосування знань, отриманих на лекції і в ході самостійної роботи.

Мета практичних занять:

- допомогти студентам систематизувати, закріпити і поглибити знання теоретичного характеру;
- навчити працювати з теоретичною літературою та знаходити підкріплення знайденої в ній інформації на практиці;
- формувати вміння студентів вчитися самостійно, опановувати методами, способами і прийомами самонавчання, саморозвитку і самоконтролю.

Практичні заняття

- формують основи кваліфікації фахівця того чи іншого профілю, тому зміст занять і методика їх проведення повинні забезпечувати розвиток творчої активності особистості;
- розвивають наукове мислення, уміння виступати публічно, дозволяють перевірити знання студентів завдяки вправам, творчим практичним завданням;
- виконують не тільки пізнавальну і виховну функції, завдяки ним відбувається контроль за підготовкою до занять і засвоєнням нового матеріалу.

Кожне практичне заняття вимагає індивідуального підходу з боку викладача. У зв'язку з цим питання, скільки потрібно виконати завдань і якого типу вони мають бути, у якій послідовності їх виконувати, яким домашнім завданням підкріпити новий матеріал надзвичайно важливі. Відбираючи систему завдань для практичного заняття, викладач має прагнути до того, щоб виконане давало цілісне уявлення про тему і загалом предмет, що вивчається. Студенти повинні завжди розуміти потрібність курсу та її зв'язок з майбутньою практичною професійною діяльністю.

Проводячи практичне заняття, викладач повинен стежити за ходом і ступенем оволодіння студентами відповідними вміннями. Це дозволяє визначати оптимальний обсяг навчального матеріалу для подальшого заняття, уточнювати вимоги, приділяти більше уваги тому, що важко засвоюється учнями, застосовувати на практиці більш ефективні методи, способи і прийоми навчання для досягнення поставлених дидактичних і виховних цілей.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання № 1-6

Мета вивчення

Набути знань та навичок необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів як невід'ємної частини системи компетенцій майбутнього дослідника або працівника сфери високотехнологічної індустрії, що ґрунтується на засадах академічної чесності та прозорості.

Результати навчання

Після виконання завдання здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. вміти аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно;
2. знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

Література

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабенко Т. Теоретична модель навчання академічного іншомовного письма. Молодь і ринок. 2018. № 3. С. 112-116.
3. Дроздов В. 20 порад щодо написання академічних текстів та представлення результатів дослідження. URL https://library.kname.edu.ua/images/images/Akademichne_Pysmo.pdf
4. Духаніна Н.М. Академічне письмо: проблеми, процеси, підходи. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. 2018. С. 328-336.
5. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
7. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. Київ : ДНТБ України, 2019. 33 с.
8. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо».
9. ДНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
10. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 220 с.

Зміст завдання самостійної роботи

Оберіть 1-2 курси на запропонованих онлайн-платформах і протягом семестра пройдіть їх, отримавши сертифікат:

Платформа	Назва	Посилання	Розробники
Prometheus.org.ua	Наукова комунікація в цифрову епоху	https://goo.su/7a30	Ірина Тихонкова, НаУКМА
	Как писать научные статьи	https://stepik.org/course/10524/promo	Марк Заславський

	Цифрові комунікації в глобальному просторі	https://goo.su/6nx	Освітній проєкт IT Arts.
	Word та Excel: інструменти і лайфхаки.	https://goo.su/6Nyj	ДНУ імені Олеся Гончара
	Академічна доброчесність для викладачів	https://goo.su/7a33	Ольга Бершадська, Яна Чапайло, НаУКМА
Vum.online	Академічна доброчесність в університеті	https://goo.su/7a32	Сергій Квіт, Світлана Чуканова
<u>Coursera.org</u>	Creating designs using Canva.	https://goo.su/6NyD	Saheli Basu
	Good with Words: Writing and Editing	https://goo.su/6NYF	Patrick Berry, University of Michigan

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

1. Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні.
2. Сутність і структура процесу навчання.
3. Закономірності та принципи дидактики вищої школи.
4. Науково-дослідна робота студентів.
5. Основні засади академічного письма.
6. Академічна доброчесність як запорука якісної вищої освіти.
7. Академічна нечесність та методи її запобігання. Західний досвід запобігання недоброчесності
8. Авторське право. Об'єкти авторського права.
9. Інтелектуальна власність. Правила використання об'єктів інтелектуальної власності.
10. Поняття плагіату та самоплагіату. Види плагіату.
11. Українське законодавство про авторське право і плагіат.
12. Діяльність української спільноти «Дисергейт» у протидії і запобіганні плагіату в наукових роботах.
13. Етичні кодекси науковців. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти.
14. Сервіси для перевірки академічного тексту на плагіат (Unicheck, plagiarisma.net, copyscape.com, quetext.com тощо).
15. Академічне письмо як один із різновидів наукового спілкування.
16. Основні категорії академічного тексту. Інформативність, членованість, зв'язність, лінійна послідовність, цілісність, перспекція, модальність, завершеність як основні категорійні ознаки академічного тексту.
17. Єдність організації тексту і принцип тріади. Моделі академічного тексту (гамбургер-модель, центральна модель базового академічного письма, риторична тріада).
18. Види академічних текстів. Курсова, бакалаврська, магістерська роботи, їх складові, спільні та відмінні риси. Мета та етапи написання.
19. Види академічних текстів: тези, наукова стаття, анотація.
20. Види академічних текстів. Поняття монографії, дисертації, автореферату.
21. Види академічних текстів: рецензія, відгук, їхня відмінність та призначення.
22. Інтертекстуальність академічного тексту. Поняття про свій/чужий текст.
23. Групування джерел. Систематизація матеріалу. Переказ, перефразування, компіляція.
24. Покликання, перепокликання та цитування, перецитування, самоцитування: доцільність, вмотивованість, аргументованість, коректність.
25. Робота з бібліографією. Укладання списку використаних джерел в науковій роботі: основні принципи і стандарти.
26. Можливості референс-менеджерів (EndNote, Mendeley, Zotero).
27. Загальні вимоги до наукового тексту.
28. Структура наукового тексту.
29. Композиція наукового тексту.
30. Елементи наукового тексту.
31. Онлайн сервіси для створення тексту. Можливості Scrivener.
32. Створення нового текстового документу. Налаштування параметрів. Створення картографічної системи. Форматування карток та виду екрану.
33. Метадані: хештеги та ключові слова, коментарі, імена. Перелінковка. Створення гіперпосилань. Створення структури.
34. Імпорт/експорт даних. Робота з інтелект-картами (MindMup2 for GoogleDrive, MindMeister, мобільні додатки для створення карт).

35. Створення резервних копій документу/проєкту. Компіляція документу в формат для друку. Можливості текстового процесора Microsoft Office Word і таблиць Microsoft Office Excel.
36. Додатки для самоорганізації (21day, Who`s next?!, aTimeLogger, Pomodoro, BlockSite).
37. Сервіси для роботи з покликаннями (скорочення, переведення у вигляд QR коду. Модифікація QR кодів).
38. Міжнародні онлайн-ресурси наукових спільнот (ScienceCommunity, ResearchGate, GoogleAcademy).
39. Створення мультимедійних презентацій: основні вимоги. Різновиди сервісів для створення презентацій (Prezi, Canva, Emaze, Microsoft PowerPoint).

Словничок часто вживаних сталих висловів

Російська мова	Неправильно	Правильно
Отмена занятий	Відміна занять	Скасування занять
Притормозите на остановке	Притормозіть на зупинці	Пригальмуйте на...
Занимать должность	Займати посаду	Обіймати посаду
Повестка дня	Повістка дня	Порядок денний
Действующие лекарства	Діючі лікарства	Дієві ліки
Учебный корпус	Учбовий корпус	Навчальний корпус
Прохладно осенью	Прохолодно осінню	Прохолодно восени
Весной	Весною	Навесні
Не смотря на...	Не дивлячись на...	Незважаючи на...
На счет этого....	На рахунок цього....	З приводу цього...
Любой предмет	Любий предмет	Будь-який предмет
Забыл сдачу.....	Забув здачу	Забув решту...
Пытаться выучить стих	Питатися вивчити вірш	Намагатися вивчити
Желающие отвечать	Бажаючи відповідати	Охочі відповідати
Вкусное блюдо	Вкусне блюдо	Смачна страва
Высокие налоги	Високі податки	Високі податки
Пришло в голову	Прийшло в голову	Спало на думку
Гладит белье	Гладити білизну	Прасувати білизну
Лесничная клетка	Леснічна клітка	Сходова клітка
Участковый	Участковий	Дільничий
Мебельный магазин	Мебельний магазин	Меблевий
Овощной суп	Овощний суп	Овочевий суп
Держи вилку	Держи вилку	Тримай виделку
Освещенная улица	Освічена вулиця	Освітлена вулиця
Мне это знакомо	Мені це знакомо	Мені це знайомо
Мне приходилось	Мені приходилось	Мені доводилось
Лишний раз акцентирую	Зайвий раз наголошую	Ще раз наголошую
Тянул с решением	Тягнув із вирішенням	Зволікав із вирішенням
Поднять вопрос	Підняти питання	Порушити питання
Детская площадка	Дитяча площадка	Дитячий майданчик
Образованный человек	Освідчена людина	Освічена людина
Бегущая строка	Біжучий рядок	Рухомий рядок
Російська мова	Неправильно	Правильно
На следующей недели	На слідуючому тижні	Наступного тижня
Сдать экзамен	Здати екзамен	Скласти іспит
Отдыхающие в лагере	Відпочиваючі в таборі	Відпочивальники у таборі
Стеганная куртка	Стьогана куртка	Стьобана куртка
Сильный насморк	Сильний насморк	Сильний нежить
Новый ларек	Новий ларьок	Новий кіоск
Случилось следующее	Трапилось наступне	Трапилось таке
Прошлогодня программа	Минулорічна програма	Торічна програма
Сочное яблоко	Сочне яблуко	Соковите яблуко

Слабое место	Слабке місце	Уразливе місце
Речной транспорт	Річний транспорт	Річковий транспорт
Отмечать юбилей	Відмічати ювілей	Святкувати ювілей
Отступать назад	Відступати назад	Відступати
Устаревшая техника	Устарівша техніка	Застаріла техніка
В другой раз	Другим разом	Іншим разом
Трехлетний перерыв	Трьохрічна перерва	Трирічна перерва
Ни одного раза	Ні одного разу	Жодного разу
Мне все равно	Мені все рівно	Мені все одно
Обезболивающие лекарства	Обезболуючі ліки	Знеболювальні ліки
Благодаря поддержки	Дякуючи підтримці	Завдяки підтримки
Растворимый кофе	Розтворима кава	Розчинна кава
В конце – концов	В кінці кінців	Врешті-решт
Верный результат	Вірний результат	Правильний результат
Работать в качестве	Працювати в якості	Працювати як службовець
Ведущий специалист	Ведучий спеціаліст	Провідний спеціаліст
Мое личное мнение	Моя власна думка	Моя думка або власна думка
Наболевший вопрос	Наболівше питання	Наболіле питання
Прийти к соглашению	Прийти до згоди	Дійти згоди
Прийти по делу	Прийти по справі	Прийти у справі
Противоречить себе	Протирічити собі	Суперечити собі
В двух шагах	У двох кроках	За два кроки
Вклад в разработку	Вклад у розробку	Внесок у розробку
Добиться цели	Добитися мети	Досягти мети

Російська мова

Неправильно

Правильно

Заклучение соглашения	Заклучення угоди	Укладання угоди, договору
Выручка	Виручка	Виторг
По требованию	По вимозі	На вимогу
По его воле	По його волі	За його волею
Из – за лени	По ліності	Через лінощі
По просьбе	По проханню	На прохання
По состоянию здоровья	По стану здоров'я	За станом здоров'я
При жизни	При житті	За життя
Приемная директора	Прийомна директора	Приймальня директора
Попалам	Попалам	Навпіл
Поставка газа	Поставка газу	Постачання газу
Через пару дней	Через пару днів	За декілька днів
Вы не правы	Ви не праві	Ви не маєте рації
Самый лучший	Самий краший	Найкращий
В котором часу	В якій годині	О котрій
Государственная пошлина	Державна пошлина	Державне мито
Пррожиточный минимум	Прожиточний мінімум	Прожитковий мінімум
Отчисления	Відчислення	Відрахування
Сопоставлять данные	Співставляти дані	Порівнювати дані
Окружающий мир	Оточуючий світ	Навколишній світ
Легкое недомагание	Легке недомагання	Легке нездужання
Направляют	Направляти	Скеровувати
Ограбить	Ограбити	Пограбувати
Обжаловать	Обжалувати	Оскаржити
Это говорит про...	Це говорить про...	Це свідчить про...
Предупредить болезнь	Попередити хворобу	Запобігти хворобі

Преславутое дело	Преславу́та справа	Горезвісна справа
Один-на-один	Один -на – один	Наодинці
Одобрить предложение	Одобрити пропозицію	Схвалити пропозицію
Вешалка	Вішалка	Вішак
Внештатный	Внештатний	Позаштатний
Красивый воротник	Гарний воротні́к	Гарний комірець
Добиться цели	Добитися мети	Досягти мети

Російська мова

Неправильно

Правильно

В рассрочку	В розсрочку	На виплат
Кот мурлычет	Кіт мурликає	Кіт муркоче
Листать журнал	Листати журнал	Гортати журнал
Настоять на своем	Настояти на своєму	Наполягати на своєму
Ласкать ребенка	Ласкати дитину	Пестити дитину
Точно известно	Точно відомо	Достоменно відомо
Редкие случаи	Рідкі випадки	Поодинокі випадки
Терпеливый человек	Терпелива людина	Терпляча людина
Радовать глаз	Радувати око	Тішити око
Из-за погодных условий	Із-за погодних умов	Через погодні умови
По техники безопасности	По техніці безпеки	З техніки безпеки
В знак внимания	В знак поваги	На знак поваги
Объявление для.....	Об'ява для.....	Оголошення для
Делать по правилам	Робити по правилам	Робити за правилами
Круглосуточно	Круглодобово	Цілодобово
Подписка на газеты	Підписка на газети	Передплата газет
Исключение из правил	Виключення із правил	Виняток із правил
Почтовый перевод	Поштовий перевод	Поштовий переказ
Международные отношения	Міжнародні відношення	Міжнародні відносини
Свидетельства очевидцев	Свідцтво очевидців	Свідчення очевидців
Попасть в цель	Сотрапити в ціль	Влучити в ціль
Перевести текст	Перевести текст	Перекласти текст
Привести к падению валюты	Привести к падінню	Призвести до падіння валюти
Мешать в работе	Мішати в роботі	Заважати в роботі
Подводит итоги	Підводити підсумки	Підбивати підсумки
Присвоить средства	Присвоїти кошти	Привласнити кошти
Заместитель директора	Замісник директора	Заступник
Провести мероприятие	Провести міроприємство	Провести захід
Решать задачу	Рішати задачу	Розв'язувати задачу
Тактичное поведение	Тактична поведінка	Тактовна поведінка
Выжимать соки	Вижимати соки	Вичавлювати соки
Абонентский ящик	Абонентський ящик	Абонентська скринька
Многочисленные посетители	Багаточисленні відвідувачі	Численні відвідувачі

Російська мова

Неправильно

Правильно

Большая половина	Більша половина	Більша частина
Быть на хорошем счету	Бути на хорошому рахунку	Мати добру репутацію
Достоин внимания	Вартує уваги	Вартий уваги
В двух словах	В двох слову	Двома словами
Большая прихожая	Велика прихожа	Великий передпокій
Большие доходы	Великі доходи	Великі прибутки
Вести переписку	Вести переписку	Листуватися

Виды на будущее	Види на майбутнє	Плани на майбутнє
Вынести благодарность	Винести подяку	Скласти подяку
Относится к большинству	Відноситися до більшості	Належати до більшості
Вступать в переговоры	Вступати в переговори	Починати переговори
Вступительный взнос	Вступний взнос	Вступний внесок
Красивые обои	Гарні обої	Гарні шпалери
Глиняная посуда	Глиняна посуда	Глиняний посуд
Грецкий орех	Орецький горіх	Волоський горіх
Грудной ребенок	Грудна дитина	Немовля
День открытых дверей	День відчинений дверей	День відкритих дверей
Доля истины	Доля істини	Частка істини
Друг друга	Друг друга	Один одного
Другими словами	Другими словами	Інакше кажучи
Другие люди	Другі люди	Інші люди
Жестяная банка	Жестяна склянка	Бляшанка
Зажила рана	Зажила рана	Загоїлася рана
Сберкнижка	Зберкнижка	Ощадкнижка
Снимать квартиру	Знімати квартиру –	Винаймати квартиру
Канцелярское принадлежности	Канцелярські приналежності	Канцелярське приладдя
Капля дождя	Капля дощу	Крапля дощу
Капризный ребенок	Капризна дитина	Вередлила дитина
Форточка	Форточка	Кватирка
Керосиновая лампа	Керасинова лампа	Гасова лампа
Кинуть на произвол	Кинути на произвол	Кинути напризволяще
Поступать в институт	Поступати до інституту	Вступати до інституту
Потерпеть поражение	Потерпіти поразку	Зазнати поразки

Російська мова

Неправильно

Правильно

Почтовый ящик	Поштовий ящик	Поштова скринька
Прилегающие территории	Прилягаючі території	Прилеглі території
Прибегнуть к крайним мерам	Прибігти до крайніх заходів	Вдатися до крайніх заходів
Приступить к обговариванию	Приступити до обговорення	Розпочати обговорення
Применить санкции	Примінити санкції	Застосувати санкції
Пробелы в знаниях	Пробіли в знаннях	Прогалини в знаннях
Продавать со скидкой	Продавати зі скидкою	Продавати зі знижкою
Пропуск в библиотеку	Пропуск до бібліотеки	Перепустка до бібліотеки
Считать возможным	Рахувати можливим	Вважати можливим
Самое активное участие	Сама активна участь	Найактивніша участь
Сердечный приступ	Серцевий приступ	Серцевий напад
Сирое помещение	Сире приміщення	Вологе приміщення
Семейное положение	Сімейне становище	Сімейний стан
Следует вмешаться	Слід вмішатися	Варто струтитися
Срочная служба	Срочна служба	Строкова служба
Суровая зима	Сурова зима	Суворая зима
Текущие дела	Текучі справи	Поточні справи
Текущий кадров	Текучий кадрів	Плиний кадрів
Терпение лопнуло	Терпіння лопнуло	Терпець увірвався
Толковый парень	Толковий хлопець	Розумний хлопець
Тушить картошку	Тушити картоплю	Тушувати картоплю
В сжатые сроки	У зжаті строки	У стислі строки
В конечном счете	В кінцевому рахунку	В остаточному підсумку
Установить причину	Установити причину	З'ясувати причину

Уступить место
Уход за ребенком
Отправит по почте
Назвать по имени
Чемпион по шахматам
По моей вине
Писать по примеру
Первый по списку
Плыть по течению

Уступити місце
Уход за дитиною
Надіслати по пошті
Назвати по імені
Чемпіон по шахам
По моїй вині
Писати по зразку
Перший по списку
Пливти по течії

Поступитися місцем
Догляд за дитиною
Надіслати поштою
Назвати на ім'я
Чемпіон із шахів
З моєї вини
Писати за зразком
Перший за списком
Пливти за течією

Російська мова

Неправильно

Правильно

По сей день
Сообщить по телефону
По мере того как
Стало не по себе
Взяточник
Капает дождь
В сравнении с
Вести себя вежливо
В данный момент
Даром потратил время
Верная смерть
Курс доллара растет
Зрение падает
Брать взятки
Быть на виду
В последнее время
В порядке вещей
В равной мере
В самый раз
В самом соку
В силу возможностей
В скором будущем
В те времена
В частности
Вяжущи-
Взамен
Избирательная кампания
Занимать положение
Отказать в услуге
Открыть мероприятие
Открытка
Копия верна
Верный способ

По цей день
Повідомити по телефону
По мірі того як
Стало не по собі
Взяточник
К дощ
У порівнянні з
Вести себе ввічливо
У даний момент
Даром витратив час
Вірна смерть
Курс долара росте
Зір падає
Брати взятки
Бути на виду
В останній час
В порядку речей
В рівній мірі
В самий раз
В самому соку
В силу можливостей
В скорому майбутньому
В ті часи
В часності
В'язучий
Взамін
Виборна кампанія
Займати положення
Відказати в послугі
Відкрити захід
Відкритка
Копія вірна
Вірний спосіб

Донині/дотепер/досі
Повідомити телефоном
У міру того як
Стало ніяково
Хабарник
Крапає дощ
Порівняно з
Поводитися ввічливо
Цієї миті
Даремно витратив / згаяв час
Неминуча смерть
Курс долара зростає
Зір погіршується
Брати хабарі
Бути перед очима
Останнім часом
Звичайна річ
Однаково
Якраз
У розквіті сил
Як буде змога/ по змозі
Згодом/ незабаром
За тих часів
Зокрема
В'язкй
Натомість
Виборча кампанія
Перебувати на становищі
Відмовити в послугі
Розпочати захід
Листівка
Згідно з оригіналом
Надійний спосіб

Російська мова

Неправильно

Правильно

Вступить в силу
Глыба льда
Гонка
Настаивать
Не для огласки

Вступити в силу
Глиба льоду
Гонка
Настоювати
Не для огласки

Набрати чинності
Брила льоду
Гонитва
Наполягати
Не для розголосу

Духовенство
Жертвенний
Жить за чужой счет
Заведомо прийнято

Духовенство
Жертвенний
Жити за чужий рахунок
Завідомо ухвалено

Духівництво
Жертовний
Жити чужим коштом
Наперед ухвалено

ЗМІСТ

Загальні положення.....	4
Навчальний контент. Лекції.....	6
Плани практичних занять.....	36
Критерії оцінювання під час поточного контролю.....	56
Методичні вказівки (рекомендації) для викладачів, які проводять практичні заняття.....	57
Завдання для самостійної роботи.....	58
Питання, завдання та кейси для підсумкового контролю знань і вмінь студентів.....	60
Словничок часто вживаних сталих висловів.....	62

Навчальне видання

*Анастасія Андріївна КІСЕЛЬОВА,
Любов Володимирівна ЗАВАЛЬСЬКА*

ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА

Навчально-методичний посібник

Електронне видання

В авторській редакції

Формат 60х84/16. Ум-друк. арк. 4,14.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.feniksbooks.com